

FILLÉR UTCAI ÁLTALÁNOS ISKOLA

PEDAGÓGIAI PROGRAM

2009.

MÓDOSÍTVA 2010.

NEVELÉSI TERV

TARTALOMJEGYZÉK

Tartalomjegyzék	2. oldal
Előszó: Iskolánk arculata	4. oldal
1. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eljárásai, eszközei	6. oldal
1.1. Iskolánk küldetésnyilatkozata oldal	6. oldal
1.2. Értékeink	6. oldal
1.3. Alapelveink	6. oldal
1.4. Céljaink	6. oldal
1.5. Feladataink	7. oldal
1.6. Tevékenységek	7. oldal
1.7. Eszközök	7. oldal
2. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	8. oldal
2.1. Cél	8. oldal
2.2. Szociális készségek fejlesztése	8. oldal
2.3. Nyitottság, tolerancia	8. oldal
2.4. Személyes motívumok fejlesztése	8. oldal
2.5. Az értelem fejlesztése	8. oldal
2.6. Együttműködés a szülőkkel a személyiségfejlesztés során	9. oldal
3. Közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok	10. oldal
3.1. A közösségfejlesztés feladatai	10. oldal
3.1.1. Harmonikus kapcsolat kialakítása a társadalmi környezettel	10. oldal
3.1.2. Kapcsolódás Európához és a nagyvilághoz	10. oldal
3.1.3. Harmonikus kapcsolat kialakítása a természeti környezettel	11. oldal
3.1.4. A kommunikációs- és a médiakultúra fejlesztése	11. oldal
3.1.5. Eligazodás az információs környezetben	11. oldal
3.1.6. Elfogadó és segítőkész magatartás a sajátos nevelési igényű gyerekekkel szemben	11. oldal
3.1.7. Hitéleti nevelés lehetőségének biztosítása	11. oldal
3.2. A közösségfejlesztés szervezeti formái	11. oldal
3.2.1. Osztályközösség	11. oldal
3.2.2. Napközis csoportok	11. oldal
3.2.3. Tanulószobai csoportok	12. oldal
3.2.4. Szak- és önképzőkörök	12. oldal
3.2.5. Sportkörök, iskolaválogatott	12. oldal
3.2.6. Diákönkormányzat	12. oldal
3.2.7. Szülői munkaközösség, szülői fórum	12. oldal
4. Beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenységek	13. oldal
5. A tehetség és a képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek	14. oldal
6. A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok	16. oldal
6.1. Prevenációs tevékenységeink	16. oldal
6.2. Iskolánk drogstratégiája	16. oldal
6.3. Pedagógusaink gyermekvédelemmel kapcsolatos tevékenységei	16. oldal
6.4. A gyermek- és ifjúságvédelmi felelős tevékenységei	17. oldal
6.5. A gyermek- és ifjúságvédelmi felelős egyéb feladatai	17. oldal
7. Tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkózását segítő programok	18. oldal
7.1. Tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő programok	18. oldal
7.2. Integráció	19. oldal
7.2.1. A hallássérült tanuló	19. oldal
7.2.2. A beszéd fogyatékos tanuló	20. oldal
7.2.3. A pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartóan akadályozott tanulók	22. oldal
8. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek	25. oldal
9. A pedagógiai program végrehajtásához szükséges nevelő-oktató munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke az alsó tagozaton	26. oldal
9.1. Eszközellátottság	26. oldal
9.1.1. Tankönyv és taneszköz választás elvei	26. oldal
9.1.2. Magyar nyelv és irodalom	26. oldal
9.1.3. Német nyelv és irodalom	26. oldal
9.1.4. Angol nyelv	27. oldal
9.1.5. Matematika	28. oldal
9.1.6. Matematika a német tagozaton	28. oldal
9.1.7. Természetismeret	29. oldal
9.1.8. Rajz- vizuális kultúra	29. oldal
9.1.9. Ének-zene	29. oldal

9.1.10. Informatika	30. oldal
9.1.11. Technika-háztartástan	30. oldal
9.1.12. Napközis	30. oldal
10. A szülők, a tanulók és a pedagógusok együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei	31. oldal
10.1. Szülő-pedagógus együttműködésének lehetőségei, eszközei	31. oldal
10.2. Diákok és tanárok közötti kapcsolattartás formái	31. oldal
10.3. Tanári közösségen belüli kapcsolattartás	32. oldal
11. Környezeti és egészségnevelési program	33. oldal
11.1. A környezeti és egészségvédelemre való nevelés törvényi alapjai	33. oldal
11.2. Egészségnevelés és környezeti nevelési program céljai és feladatai	33. oldal
11.3. Az egészségnevelés és a környezeti nevelési program megvalósítása	34. oldal
11.3.1. Beépítve tananyagba	34. oldal
11.3.2. Tanórán kívüli tevékenységek	34. oldal
11.3.3. A program megvalósítása tananyagba építve az alsó tagozaton	34. oldal
11.3.4. A program megvalósítása tananyagba építve a felső tagozaton	34. oldal
11.3.5. Tanórán kívüli tevékenységek	35. oldal
11.4. A megvalósításhoz szükséges erőforrások	36. oldal

ELŐSZÓ: ISKOLÁNK ARCULATA

1985 szeptemberében vehették birtokukba a tanulók tanáraikkal együtt a Fillér utca tetejére épült könnyűszerkezetes, modern új iskolát, ahova a nagy hagyományokkal rendelkező Lórántffy Zsuzsanna utcai épületből költöztünk át, átadva helyünket akkor a Móricz Zsigmond Gimnáziumnak.

Iskolánk a kerület egyik legszebb helyére épült, csodálatos körpanorámával, jó levegővel. 19-21 tanulócsoporttal, átlagosan 23-24 fővel tanulnak, művelődnek diákjaink az osztályokban.

Beiratkozási körzetünk 2000 nyarán bővült.

Az iskola földrajzi működési területe: Bp. II. ker. Fillér u., Törökvesz (Moszkva tér – Szilágyi E. fsr. – Gábor Á. u. – Bimbó u. által határolt terület)

Az iskola székhelye: Budapest, Fillér u. 70-76.

Az iskola postacíme: 1022 Budapest, Fillér u. 70-76.

Telefonszáma: 326-66-16 és 326-66-17, fax: 438-39-50

Az iskolai tanulócsoportok száma: Évfolyamonként két párhuzamos angol emelt szintű osztály, illetve egy német nemzetiségi osztály, jelenleg 13 napközis csoport.

Személyi feltételek: Jól képzett, fiatal tantestület, sokan közülük egyetemi végzettséggel, ill. két diplomával. Iskolán belüli munkaközösségeink: alsós, osztályfőnöki, humán, reál, angol, napközis, illetve a német nemzetiségi tagozat.

Iskolánk viszonylag rövid története alatt is sok jelentős változást élt át. A hagyományos általános iskolai oktatás mellett 1988-ban kísérleti jelleggel a kerületben elsőként indult meg az emelt szintű angol nyelvoktatás első osztálytól, megtörve az orosz tanítás akkor még egyeduralgó hegemoniáját. Ennek olyan nagy sikere lett, hogy 1990-re az eredetileg 400 főre tervezett épületben közel 700 gyermek tanult. A zsúfoltság azóta csökkent, lehetővé téve a bontott nyelvórákat is. Az elmúlt években persze már szinte minden iskolában megkezdődött az angol nyelv oktatása, de az itteni nyelvoktatás továbbra is kerület szerete elismert és sikeres maradt. Iskolánk vezette be elsőként 1988-ban (a pécsi Janus Pannonius Egyetem kísérleti iskolájaként) az első osztálytól történő angol nyelvoktatást, amelyet azóta folyamatosan fejlesztettünk az igényeknek megfelelően. Így már első-harmadik évfolyamon heti 2, negyedik évfolyamon 4, ötödiktől kezdve pedig 5 órában tanítunk angolt. Ez az emelt szint a kerettantervek bevezetésével is folytatódott, így iskolánk fő profilja - több központi tantervváltást is túlélve - az angol nyelvoktatás maradt. Ez a program kiváló lehetőséget nyújt arra, hogy a nyolcadik évfolyam végére diákjaink letehessék a nyelvvizsgát alap-, illetve középfokon.

2000 ősztől új feladattal bővült az iskola Pedagógiai Programja – itt folytatódott a Marczibányi István Általános Iskolában elkezdett német nemzetiségi kéttannyelvű oktatás a bővített nyelvoktatói program alapján olyan sikerrel, hogy mára a csökkenő gyermeklétszámok mellett is folyamatos a túljelentkezés erre a tagozatra. Ide a német nemzetiséghez tartozók, valamint a német nyelvet emelt óraszámú tanuló vágyók kapcsolódhatnak be. Német anyanyelvi tanárok tanítják heti egy-egy órában a természetismeretet, rajzot, éneket, testnevelést, a technikát és a német nyelv és irodalmat, felső tagozaton a történelmet, a biológiát és a médiaismeretet a két tanítási nyelvű oktatás programja szerint. (Ez összesen átlagosan heti 10-12 nyelvórát jelent.) Természetesen a magyar tanrendet követik a gyerekek, lehetőséget adva ezáltal mind német, mind magyar nyelven történő középiskolai továbbtanuláshoz. Az első nyolcadik osztályunk 2003. júniusában fejezte be tanulmányait intézetünkben. A kétnyelvű bizonyítvány mellé legtöbbször még közép-, sőt, felsőfokú nyelvvizsgát is szereztek.

Az alsó tagozatos oktatás színvonala szintén kerületszerete elismert. Elsőseink a Meixner-Romankovics tankönyvcsalád alapján szótagoló-szövelemző módszerrel tanulnak meg írni, olvasni. A szakmai színvonal elismerése, hogy 2003. ősztől intézményünk a Tanítóképző Főiskola gyakorló iskolája is lett. Több csoport és rengeteg főiskolai hallgató sajátítja itt el a tanítás gyakran embert próbáló fortélyait.

A felső tagozaton a magas színvonalú szakrendszerű és nem szakrendszerű oktatás minden feltétele adott. Humán oldalról sok éves tapasztalattal és gyakorlattal, gyakran egyetemi diplomával rendelkező tanárok oktatják a különböző tantárgyakat. A tárgyi feltételek is adottak: jól felszerelt szaktantermek várják a diákokat. A fizika-kémia előadóban gyakran zajlanak színes kísérletek, érdekessé téve a gyakran nehéz, megfoghatatlan tananyagot is. A számítástechnika, informatika is fontos pillére az oktató munkának. Jelentős költséggel kialakított számítástechnika terem várja a számítógépek világát kedvelőket. 16 hálózatba kötött modern gépen tanulhatnak csoportokban informatikát a felső tagozatos diákok, melynek keretében a tízujjas gépelést is megtanulják.

A sport és az egészséges életre nevelés is nagy hangsúlyt kap az iskolában. A hagyományos testnevelés órák mellett lehetőség van délutáni tömegsportra. Az iskola által szervezett sportfoglalkozások mellett kihelyezett labdarúgó és kosárlabda szakosztályok működnek, illetve cselgáncs és ritmikus sportgimnasztika edzésre is járhatnak a diákok. Az alsó tagozatosok délutáni alsós tömegsport órákra is járhatnak. A második évfolyamon kötelező úszásoktatás keretében minden tanulónk megtanul úszni.

A környék nagyon fontos igénye a diákok délutáni elfoglaltságának biztosítása is. Éppen ezért rengeteg szakkör, hangszeres zeneoktatás, hittanoktatás és sportfoglalkozás indult a délutáni órákban. Óriási igény van például az alsósok körében kézműves foglalkozásokra, amely rengeteg kisdíjnyertes jelent a napközi mellett hasznos időtöltést. A zeneoktatás keretében lehet furulyát, fuvalót, hegedűt, zongorát és szolfézst is tanulni a Járdányi Pál Zeneiskola tanárai vezetésével. Hittanoktatás keretében katolikus és református oktatók is várják az érdeklődő gyerekeket. A változó kor diktálta igény az informatika oktatás bővítése is.

Délutáni programjaink fő szervező ereje a napközis és tanulószobai foglalkozások. Jelenleg az összes alsós osztályunknak napközis csoportja van, ahol a gyerekek szervezett keretek között tölthetik el azt az időt, amíg a szüleik értük jönnek. Így tanítás után – kihasználva kedvező adottságainkat – jó idő esetén udvari foglalkozásokat tartunk, majd fél három és fél négy között következik a tanulási idő, amelyen a napközis tanító segítségével minden házi feladatot megoldanak a tanulók. A

tanulási idő után a szülők rugalmasan vihetik el a gyerekeket. Fél öt és fél hat között összevont ügyeletet tartunk. Természetesen a napközis csoportok számára is szervezünk közös foglalkozásokat, így különböző gyerekrendezvényekre, előadásokra, kinti programokra visszük tanulóinkat. 2006 óta a tanulószoba helyett a felső tagozaton is megszervezzük a napközit

A sok tanulásnak és foglalkozásnak természetesen megvan az eredménye is. Legkiválóbb tanulóink sikerrel szerepelnek a különböző szaktantárgyi kerületi, budapesti és országos versenyeken, hírnevet szerezve nemcsak maguknak, hanem iskolájuknak is. Büszkék lehetünk továbbtanulási adatainkra is. A nyolcadik évfolyam elvégzése után diákjaink 90-95%-át a környék színvonalas gimnáziumaiba veszik fel, ahol – a visszajelzések szerint – jól megállják a helyüket.

A 2010-2011. tanévtől iskolánk a hallássérült, beszéd fogyatékos és a pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott gyerekek integrációját is ellátja, osztályonként maximum 2-3 tanulóval.

Az iskolai élet azonban nemcsak a tanulásról szól. Próbálunk minél több olyan iskolai rendezvényt szervezni, ahol diákjaink kiszakadhatnak a hagyományos oktatási keretek közül, ahol jól érezhetik magukat, és ahol más, egyéni képességeiket is megcsillogtathatják. Minden évben szervezünk Fillér Napokat vagy Fillér Gálát, ahol a szülők és érdeklődők diákjaink előadásaiban és produkcióiban gyönyörködhetnek, illetve a szülőikkel együtt tölthetnek el a gyerekek az iskolában egy élmény teli napot. Gyakran fellépnek ezeken az előadásokon híressé vált volt diákjaink, neves művész apukák, anyukák is. Várva várt esemény minden évben a Farsang is.

Évek óta hagyomány, hogy nyolcadikosaink egy színi előadással búcsúznak az iskolától. Nem mulasztjuk el azt sem, hogy a tanár-diák kézilabda-, illetve focimeccseken lehetőséget adjunk a diákoknak arra, hogy bebizonyíthassák, bizony nem mindenben a tanárok a jobbak.

Óriási sikert jelent minden iskolai tábor. Ezek közül is kiemelkedik a balatonfenyvesi, ahol közel 100 gyerek nyaralhatott a Balaton partján. Télen több sítábort is szervezünk. A kisebbek Szlovákiában tanulhatnak meg oktatókkal síelni, míg Ausztriában fantasztikus környezetben a nagyobbak tölthetnek el egy felejthetetlen hetet. Minden évben szervezünk nyári, külföldi utazásokat is, így bejártuk szinte egész Európát – Szicíliától Londonig, Görögországtól Madridig. Ezek a táborok gyakran nemcsak gyerekeket, hanem szülőket, ismerősöket is vonzanak, ahol jó hangulatú családi légkörben élvezhetjük a szabadidő és az utazás örömeit.

Közös rendezvényeink sorából kiemelkedik a már több éve április 11-én, a Költészet Napján megrendezett Szavaló Napi Versmondó Rekordkísérlet. Ennek lényege, hogy az iskola összes tanulója és tanára elszaval egy magyar költő versét egymás után, a versekből láncot alkotva, reggel nyolc órától megszakítás nélkül. A minden évben sikeres rekordot hivatalos jegyzőkönyvek bizonyítják. Ez a rendezvényünk túlnötte iskolánk falait: a kerületből és a kerületen kívülről több iskola, óvoda, sőt szülő és magánember is részt vett a Költészet Napjának ilyen formában való megünneplésén. A nagy érdeklődést a különböző média és TV csatornák híradásai jelezték.

Mindezek mellett próbálunk figyelni az egészséges életmódra való nevelésre is. Ezt nemcsak az jelzi, hogy egy tanár-csapat sikeres szakkört tartott éveken át ebben a témakörben, hanem az is, hogy 2002-től Dohányfüstmentes iskola lettünk, ami azt jelenti, hogy az iskola épületében még a tanárok sem dohányozhatnak, kitélve ezzel a felnőtt dohányzás rossz példáját az iskola épületéből.

Az utóbbi években egyre több gyereket vonzott ez a nagyszerű környezet, a színvonalas oktatás és az érdekes programok. Gyereklétszámaink évről évre emelkednek a csökkenő kerületi gyerekszám mellett is. A beiratkozott elsősök száma is olyan mértékben emelkedett, hogy az utóbbi években már sajnos nem tudtunk minden jelentkezőt felvenni. Bizunk abban, hogy a Fillér Utcai Általános Iskolába iratkozók megtalálják számításukat ebben az iskolában, és egy egész életre kiható indulással és élményekkel gazdagodva emlékezhetnek vissza felnőttként is „Filléres” éveikre.

„Vállalja komolyan és szeretettel hivatását, mert tetteiben csak így lesz lélek...”
Hölderlin

1. AZ ISKOLÁBAN FOLYÓ NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA PEDAGÓGIAI ALAPELVEI, CÉLJAI, FELADATAI, ELJÁRÁSAI, ESZKÖZEI

1.1. ISKOLÁNK KÜLDETÉSNYILATKOZATA

„Mi, a Fillér Utcai Általános Iskola alkalmazotti közössége vállaljuk, hogy barátságos légkörben működve tanítunk tanulni, a problémákat toleránsan kezelve végezzük munkánkat. Célunk a demokratikus légkörű, fegyelmezett iskola megvalósítása egy egységes szellemiségű tantestülettel, betartva a következetességet tanárral, szülővel, gyerekekkel szemben.” Elfogadva: 2002. március 25.

1.2. ÉRTÉKEINK

Közvetlen és közvetett partnereink (gyerekek, alkalmazottak, szülők) egybehangzó véleménye alapján legfőbb értékeink a következők:

Nyitott légkörű, demokratikus elveken alapuló, működésében és szellemiségében gyermekközpontú intézmény, amelyben alkalmazottak, gyerekek és szülők **közösen megfogalmazott céljait** közösen igyekeznek megvalósítani.

A gyerekek életkori sajátosságainak megfelelő, **magas színvonalú oktatás**, melyet magasan képzett, elkötelezett pedagógusaink munkájával és a technikai dolgozók hatékony segítségével tartunk fenn.

Az **idegen nyelvek** színvonalas oktatása, mint az intézmény fő profilja (emelt angol, német nemzetiségi tagozat).

1.3. ALAPELVEINK

Céljaink és feladataink megvalósítása során az alábbi elvek betartására törekszünk:

Komplexitás elve: a biológiai, fiziológiai, pszichológiai és a társadalmi törvényszerűségek folyamatos figyelembe vétele és összehangolása a nevelés-oktatás során. Az iskola minden folyamatában ez a legfontosabb vezérlő elv.

A pedagógus vezető szerepe: a pedagógusnak vezető szerepe van a pedagógiai légkör kialakításában, a tanulók aktivitásának kibontakoztatásában, tevékenységének megszervezésében, személyiségük fejlődésének támogatásában.

Életkori és egyéni sajátosságok figyelembe vételének elve: a tanuló fejlődésének a maga fejlettségi szintjéhez történő igazítása. A szaktantervek összeállításánál, az oktatási tevékenységeknél, az alkalmazott módszerek, felhasznált eszközök kiválasztásánál, valamint az ellenőrzésnél, értékelésnél figyelembe vett alapelv, **különösen az integrációban érintett tanulók esetében**.

A különböző közösségekhez tartozás elve: a tanulók mindig szűkebb (család, osztály, iskola) és tágabb (környezet, társadalom) közösségek tagjai. A közösségek biztosítanak szerepet a tanulók önállóságának, öntevékenységének, önkormányzó képességének kibontakoztatásához. A tanuló személyiségének fejlődésében is fontos szerepet játszik, és felkészíti a társadalmi életre. Iskolai fórumai: tanulói csoportok (tanórai és tanórán kívüli), osztályközösség, diákönkormányzat, iskolaközösség.

A tapasztalatszerzés elve: lehetőséget teremtünk a tanulók számára a saját tapasztalatok megszerzésére, megértésére, általánosítására. A szaktantervek összeállításánál, az oktatási tevékenységeknél, az alkalmazott módszerek, felhasznált eszközök kiválasztásánál figyelembe vett alapelv.

A külső hatások elve: támaszkodunk mindazon tapasztalatokra, információkra, ismeretekre, amelyet a tanulók az iskolán kívül, mindennapi életükben szereznek be. A szaktantervek összeállításánál, az oktatási tevékenységeknél, az alkalmazott módszerek, felhasznált eszközök kiválasztásánál figyelembe vett alapelv.

A bizalom elve: bizalom, megértés, tisztelet a tanuló személyisége iránt, törekvés a személyes kapcsolatok kialakítására.

A következetesség elve: igényesség, határozott követelmények támasztása a tanulókkal szemben, egyúttal lehetőséget biztosítva arra, hogy a tanuló önállósága, kezdeményezőkézsége, kreativitása kibontakozzon.

A motiváció elve: a tanulók érdeklődésének felkeltése. A szaktantervek összeállításánál, az oktatási tevékenységeknél, az alkalmazott módszerek, felhasznált eszközök kiválasztásánál figyelembe vett alapelv.

A koncentráció elve: adott tantárgy, műveltségi terület tanítása során építünk a korábban, illetve más tantárgyban elsajátított ismeretekre. A szaktantervek összeállításánál, az oktatási tevékenységeknél, az alkalmazott módszerek, felhasznált eszközök kiválasztásánál figyelembe vett alapelv.

A szemléletesség elve: a befogadást, elsajátítást előtérbe helyező tanulószervezési és módszertani eljárások alkalmazása. A szaktantervek összeállításánál, az oktatási tevékenységeknél, az alkalmazott módszerek, felhasznált eszközök kiválasztásánál figyelembe vett alapelv, **különösen az integrációban érintett tanulók esetében**.

Az aktivizálás elve: a tanulói aktivitás kiváltása. A szaktantervek összeállításánál, az oktatási tevékenységeknél, az alkalmazott módszerek, felhasznált eszközök kiválasztásánál figyelembe vett alapelv.

1.4. CÉLJAINK

A társadalom elvárásainak megfelelően alakuljon ki a gyerekekben a **nemzeti azonosságtudat**, kulturális érdeklődéssel, **nyitottsággal** párosulva. Tegyük magukévá a fejlett Európára jellemző **környezettudatos gondolkodást**.

Az iskola az egyéni élet feladatainak ellátására is készítse fel a gyerekeket. Nyújtson lehetőséget **személyiségük** kibontakoztatására és minél komplexebb fejlődésére. ezért célunk, hogy az iskolánkból kikerülő tanulók –életkoruknak megfelelő

mértékben- **sokoldalúan képzettek** legyenek.

Legyen igényük a folyamatos **önképzésre**, és legyenek képesek az **önálló ismeretszerzésre**. Alakuljon ki bennük az **önálló gondolkodás** igény és képessége is.

Kiemelkedően fontos célunk és egyik legfontosabb nevelési eszközünk a **közösségi nevelés**, amely lehetővé teszi a gyerekek egyéni lehetőségeinek, adottságainak, sajátosságainak felhasználását, és ezáltal a közösség színes, differenciált belső életének kiforrását.

A pedagógusok és a **család** együttműködésének biztosítása közös céljaik megvalósítása érdekében.

1.5. FELADATAINK

A fentiekben megfogalmazott céljaink alapján kiemelt feladataink a következők:

Személyiségfejlesztés

Közösségfejlesztés

Beilleszkedési, magatartási nehézségekkel kapcsolatos tevékenységek

Tehetség-, képességkibontakoztatást segítő feladatok

Gyermek- és ifjúságvédelem

Tanulási kudarccal küzdők felzárkóztatása

Integráció

Szociális hátrányok enyhítése

Szülő, tanuló, pedagógus együttműködésének biztosítása

Egészségnevelés és környezeti nevelés

Részletesen a pedagógiai program megfelelő fejezetei tartalmazzák.

1.6. TEVÉKENYSÉGEK

Oktatási tevékenységek: frontális munka, csoportmunka, egyéni órai munka, egyéni gyűjtőmunka, szemléltető eszközök használata, tényleges cselekvés, multimédiás eszközök (írásvetítő, számítógép, Internet, CD-rom, könyv- és médiatár) használata.

Nevelési tevékenységek:

- *Tanórán belüli*: egyéni és csoportos beszélgetések és tevékenységek.

- *Tanórán kívüli*: osztályközösséget formáló programok, tevékenységek; egységes osztályfőnöki tanmenet felső tagozaton; közös szabadidős és kulturális programok; iskolai hagyományok megteremtése és ápolása; kapcsolattartás a családdal; szülői munkaközösség, szülői fórum működtetése; az iskolai diákönkormányzat működtetése.

- *Iskolán kívüli*: közös programok, tevékenységek; kapcsolattartás a családdal.

1.7. ESZKÖZÖK

Szaktantervek, szaktárgyi szertárak

Könyv- és médiatár

Audiovizuális eszközök

Informatikai eszközök

Részletes leírás a pedagógiai program 9. fejezetében olvasható.

2. A SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI FELADATOK

2.1. CÉL

A gyermeki személyiség fejlesztése, irányítása és befolyásolása tudatos nevelőmunkával. A személyiség fejlesztése magában foglalja az értelem kiművelése mellett, a gyermek önmagához és a különböző közösségekhez való viszonyának fejlesztését is. Célunk kompetens, kiegyensúlyozott és a társadalmi beilleszkedésre képes gyerekek nevelése, hagyományos és modern pedagógiai eszközök segítségével. A fejlesztés főbb feladatai az alábbiak:

2.2. SZOCIÁLIS KÉSZSÉGEK FEJLESZTÉSE

Fontosnak tartjuk, hogy diákjaink iskolai éveik alatt megfelelő kommunikációs képességre tegyenek szert, ami elősegíti későbbi boldogulásukat mind tanulmányaik és karrierjük területén, mind a magánéletükben. Ezt elsősorban az anyanyelv és az idegen nyelvek oktatása közben sajátíthatják el sikeresen, de az iskolai tevékenységek és feladatok során a társas, csoportos helyzeteken keresztül is segítjük a szociális kommunikáció erősödését. Célunk, hogy diákjaink konfliktusait konstruktív módon kezelni tudó emberré váljanak, akik képesek értelmes kompromisszumok kialakítására. A közösségi együttélés kérdéseinek megoldása két szinten történik: az osztályfőnöki órákon az osztály, mint kisebb közösség, problémái kerülnek megvitatásra, a diákönkormányzatban pedig képviselőiken keresztül kommunikálhatják a diákok problémáikat és az iskolával kapcsolatos elképzeléseiket a nevelőtestület felé.

Pedagógiai munkánk során szeretnénk elérni, hogy tanulóink kooperatív és segítőkész emberré váljanak, akik ugyanakkor a modern társadalmi elvárásoknak megfelelően az egészséges versengésre is képesek. A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelése iskolánkban hatékonyan segíti elő az egyéni sajátosságok tiszteltését, elfogadását. A tanórákon pármunkával és csoportokban végzett feladatokon keresztül fejlesztjük diákjaink társas környezethez való alkalmazkodóképességét.

Szeretnénk, ha tanulóink a későbbi boldogulásukhoz nélkülözhetetlen asszertív készségek elsajátítása mellett, értelmes szabálytisztlő személyiségekké válnának, amit érthető és egyértelmű, ugyanakkor a gyerekek számára is elfogadható, részben - a diákönkormányzaton keresztül- közösen kialakított szabályok segítségével kívánunk elérni.

2.3. NYITOTTSÁG, TOLERANCIA

Iskolai nevelőmunkánk célja az is, hogy tanulóink a világra nyitott és előítéletektől mentes személyiségekké váljanak, akik képesek a másság elfogadására. **Különösen érvényes ez a beszédfigyatekos és hallássérült és beszédfigyatekos tanulóink esetében.** Az iskolában előforduló társas helyzetek során megtanítjuk őket mások szempontjainak figyelembe vételére, a sajátjuktól eltérő vélemények elfogadására, és fejleszteni próbáljuk empátiás készségüket.

2.4. SZEMÉLYES MOTÍVUMOK FEJLESZTÉSE

A személyes motívumok fontos szerepet játszanak az életmód szabályozásában. Az önértékelési motívumok közül a reális önbecsülés és az önbizalom kialakítását tartjuk elsősorban fontosnak, alapvető célunk a gyerekek önértékelési képességének kialakítása. Mindehhez elsősorban az osztályfőnöki órák keretében végzett önismereti gyakorlatok, és feladatok nyújtanak lehetőséget, de a tanórákon is törekszünk a reális énkép és önértékelés fejlesztésére: a tanulók munkáját, magatartását és szorgalmát közösen értékeljük, az osztályzásnál fontos szerepet kap a gyerekek saját önértékelése, a tanári véleményt és az osztályzatokat megindokoljuk. Törekszünk az objektív értékelésre, a tanulmányi munkát külön választjuk a magatartási, illetve fegyelmi problémáktól.

A beszédfigyatekos és hallássérült tanulóinkat fontos segíteni abban, hogy érzékszervi fogyatékoságukkal együtt élve az iskola világának aktív részesévé váljanak. Különösen oda kell figyelni reális énképük, önbecsülésük megfelelő fejlesztésére.

Az adott keretek között tiszteletben tartjuk a tanulók szuverenitását, önállósulási és öntevékenységi vágyát és elősegítjük az önálló, értelmes döntések meghozatalát. Olyan légkört és elvárás-rendszert alakítunk ki, melyben sem a pedagógusok, sem a tanulók szabadságvágya nem sérül, és a korlátok egymás szabadságának érvényesülését segítik.

Fontosnak tartjuk, hogy diákjaink képesek legyenek megvédeni testi és lelki épségüket, egészségüket, ezért pedagógiai munkánkhoz hozzátartozik az egészséges életmódra nevelés, és a káros szenvedélyek, illetve függőségek kialakulásának megelőzése. Mindez a biológia (egészségtan) és az osztályfőnöki órák keretein belül, illetve külön programokon (drogkamion, meghívott előadók) keresztül valósul meg. 2003. január 1-jével iskolánk csatlakozott a „Dohányfüstmentes iskola” programhoz, azóta az épületen belül senki sem dohányozhat.

Célunk továbbá, hogy tanulóink lehetőséget kapjanak az iskolában mozgás-, és élményszükségletük kielégítésére. Ehhez az órákon kívüli programok (pl. Halloween, Márton Nap, Farsang, Luca-napi vásár, közös színházlátogatás, Költészet Napja, adventi barkácsolás), ünnepek (Október 6., Október 23., Március 15.), sportrendezvények, és szakkörök (kézműves számítástechnika, gombfoci) biztosítanak megfelelő lehetőséget.

2.5. AZ ÉRTELEM FEJLESZTÉSE

Iskolánk fontos feladatának tekinti az értelem kiművelését, melynek középpontjában az információfeldolgozás áll. Az értelem kiművelésének két alapvető feladata van: a tanulási motívumrendszer és az értelmi képességek rendszere

kialakulásának segítése.

Szellemileg ösztönző légkör kialakítására törekszünk mind a tanórákon, mind az egyéb iskolai programokon, és versenyeken, hogy elősegítsük a tanulóban élő felfedezési vágy és gyermeki kíváncsiság kibontakozását. Szeretnénk, ha diákjaink önmegvalósító, motivált személyiségekké válnának.

Célunk továbbá az is, hogy a gyerekek kreatív, alkotó emberekké váljanak. Alkotókészségüket tanulóink a tanórákon és otthon végzett, önálló feladatok és projektek elkészítése során fejlesztik. Az iskolában rendezett változatos és színes programok, mint pl. színelőadások, kézműves délután, költészet napja szintén segítik a gyerekek kibontakozását.

A tanórákon az ismeretszerzés mellett a gondolkodási képességek fejlesztésére és a megfelelő tanulási technikák (pl. vázlatírás, szavak tanulása idegen nyelven, jegyzetelés) elsajátítására is hangsúlyt fektetünk. Rendszeresen használjuk az alapvető tanulási módokat:

- tapasztalati tanulás (saját élményen keresztül tanulás, felfedeztető tanulási mód, empirikus megismerés)
- értelmező tanulás (okok, összefüggések keresése és megértése)
- önálló tanulás
- szociális tanulás (pármunka, csoportmunka, kooperáció)

2.6. EGYÜTTMŰKÖDÉS A SZÜLŐKKEL A SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS SORÁN

Iskolánk tanárai a fogadóórákon és a szülői értekezleteken keresztül folyamatosan tartják a kapcsolatot a tanulók szüleivel. Tanulmányi, vagy magatartási problémák (pl. hirtelen teljesítményromlás, szokatlan viselkedésmód) esetében a hivatalos fogadóórákon kívül is felveszik és tartják a kapcsolatot a szülőkkel, közösen keresve a nehézségek mögött fennálló lehetséges okokat és megoldási módokat. Igény és szükség esetén segítenek felvenni a kapcsolatot a megfelelő szakemberekkel, illetve szakszolgálattal (pl. nevelési tanácsadó, családgyógyozó).

A szülőket az ellenőrző könyvben rendszeresen tájékoztatjuk a gyerek tanulmányi előmeneteléről (osztályzatok, tanulmányi versenyeken elért eredmények), viselkedéséről (magatartás jegy, dicséret, beírások, intők), és a közösségért végzett munkájáról (dicséret).

A szülők az aktuális programokról és eseményekről, illetve versenyeredményekről a folyosókon elhelyezett faliújságokon és az iskolaújságon keresztül tájékozódhatnak.

A szülőknek lehetőséget biztosítunk az iskolai és osztályprogramokon való részvételre, pl. Költészet Napja, Farsang, Karácsony, nézőként és segítőként egyaránt. Egyes évfolyamokon a szülők nyílt órákat tekinthetnek meg, hogy megismerjék gyerekük órai munkáját.

Amennyiben az osztályba hallássérült vagy beszéd fogyatékos gyermek érkezik, a szülők és a tanuló társak közösségét fel kell készíteni a befogadására. A rehabilitációs, rehabilitációs folyamatban fokozott együttműködésre törekszünk a szülők, a tanárok és az érintett szakemberek között.

3. KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS FELADATOK

A gyermek közösségi életre való nevelésében kiemelkedő és meghatározó szerepe van a családnak, mint a legszűkebb közösségnek. Itt érik először azok az élmények, amelyek a kialakuló személyiségét alapvetően meghatározzák. Ebbe a személyiségfejlesztő munkába kapcsolódik be a közoktatás. Az iskola közvetíti mindazokat az értékeket és követelményeket, melyeket a tanulók az iskola közösségében elsajátítanak, és felnőttként társadalmi gyakorlatként alkalmazni tudnak.

Iskolánk arculatának, jó hírnevének fő eleme, mind a diákokra, mind a tantestületre jellemző közösségi élet, amelyre a későbbiekben is nagy hangsúlyt helyezünk. Erre azért van szükség, mert környezetünkben, a világban éppen ellentétes folyamatok zajlanak. Napjainkban inkább az egyéni érdekeket a közösségi célkitűzések fölé helyező értékrendszerek kerülnek előtérbe.

3.1. A KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉS FELADATAI

3.1.1 HARMONIKUS KAPCSOLAT KIALAKÍTÁSA A TÁRSADALMI KÖRNYEZETTEL

Népünk történelmi múltjának az ismertetésével, hagyományainak a bemutatásával ki kell alakítani a nemzeti múltunk, hagyományaink megbecsülését, megőrzését. Ahhoz, hogy a gyerekek más nemzetek, nemzetiségek szokásait megértsék, először is a saját hagyományait, nemzeti értékeit kell megismerniük és elsajátítaniuk. Így könnyebben fedezik fel, hogy a nemzedékeken át létrehozott közösségi hagyomány összeköti bennünket a múlttal, és segít kiigazodni a jelenben. Törekszünk arra, hogy minél több alkalmat teremtsünk élményszerű megismerésre, a tanulók cselekvő és alkotó részvételére, pl.: kirándulások történelmi nevezetességű helyekre, múzeumlátogatások, kézműves programok a néphagyományok, népművészet aktív megismerésére. Ezáltal egy tágabb közösséghez, a nemzethez való tartozást erősíthetjük.

Iskolánk hagyományait megőrizzzük és igyekszünk újakat is teremteni. Évente megrendezésre kerülnek a következő programok, amelyekről a tantestület a nyitóértekezleteken dönt, s azokat az iskola éves munkarendjében rögzíti:

- Mikulás
- alsó tagozatosok bábszínházi látogatása
- Luca-napi kirakodóvásár
- karácsonyi kézműves délután
- karácsonyi műsor
- farsang
- Osztálykirándulások megfelelő számú jelentkező esetén szervezhetőek, és a felmerülő költségek a szülőket terhelik. Az iskola más osztályaiban felügyeletet kell biztosítani azon tanulók számára, akik nem tudják, vagy nem akarják vállalni a kirándulásokkal kapcsolatos plusz kiadásokat.
- Ballagás, nyolcadikosok búcsú színdarabja.
- A tágabb iskolai közösség, beleértve a szülőket és a hozzátartozókat is, évente egyszer közös színházlátogatáson vesz részt.
- A költészet napja alkalmából megrendezett versmondó nap már nem csak a mi iskolai közösségünket, de más társintézményeket is mozgósít. Nagy esemény ez minden évben, amely az összehangolt előkészítésnek, szervezésnek és rendezésnek köszönhetően jelentős közösségformáló erővel bír. A tanulók is átérzik, hogy ezen esemény már több, mint egy egyszerű iskolai rendezvény, és ennek megfelelően vesznek részt a lebonyolításban.
- Szintén az egész iskolai közösséget érintő rendezvény a Filléres Napok, évente változó programokkal, melynek legkiemelkedőbb darabjait négy évente, lehetőség szerint a Marczibányi Téri Művelődési Házban rendezendő Fillér Gála keretében szeretnénk bemutatni.
- Hosszú évek óta a szülők számára is nyitott sítáborokat szervezünk Ausztriába és/vagy Szlovákiába. A gyerekeknek ilyenkor igen jó alkalmuk nyílik az egymást elfogadó és segítő magatartás gyakorlására, hiszen különböző életkorúak és sítudásúak alkotnak közösséget. Nyáron balatoni állótáborot és országjáró vandortáborokat is szervezünk.

3.1.2. KAPCSOLÓDÁS EURÓPÁHOZ ÉS A NAGYVILÁGHOZ

A világtörténelmi események bemutatásával, a világirodalom kiemelkedő alkotóinak, nagy gondolkodóinak, tudományos vívmányainak ismertetésével a tájékozottsági szintet emelve meg kell találni országunk kötődését Európához és a nagyvilághoz. Az idegen nyelvek tanulása más népek szokásaival, életmódjával, kultúrájával is megismerteti a tanulókat. A gyakorlati életben más országokban történő eligazodás, kommunikáció lehetőségét is szolgálja. **A hallássérült és beszéd fogyatékos tanulók szemléletének, nyitottságának formálásában nagy jelentőséggel bír, ha kommunikációs lehetőségeikkel kapcsolatot tudnak teremteni szélesebb környezetükben élő (sors)társaikkal.**

- Hagyományt építő, angol és német nyelvi kultúrák bemutatását szolgáló délutánok
- Márton-napi "vigasságok"
- Halloween-party
- Valentin-napi levélküldés
- A jövőben törekszünk a németországi partneriskolával kialakuló kapcsolat elmélyítésére. A kölcsönös levelezés, közös programok és diákcserek elősegítik egymás kultúrájának a megismerését.
- Igény és lehetőség szerint külföldi nyelvyakorló, illetve világjáró utakat szervezünk.

3.1.3. HARMONIKUS KAPCSOLAT KIALAKÍTÁSA A TERMÉSZETI KÖRNYEZETTEL

A közösségek fontos kérdése a természeti környezet megőrzése, a környezeti ártalmak kezelése. A tanulóknak ki kell alakítani a környezettudatos magatartás igényét.

- Iskolánkban az osztályok között papírgyűjtési versenyt hirdetünk minden évben. Igazi közösségformáló erővel bír a gyűjtés megszervezése és lebonyolítása. A három legjobb eredményt elérő osztály jutalomban részesül.
- Vetélkedő az őszi, téli, tavaszi napfordulókon és a madarak-fák napján.

3.1.4. A KOMMUNIKÁCIÓS- ÉS A MÉDIAKULTÚRA FEJLESZTÉSE

A kommunikációs kultúra fejlesztésének leghatékonyabb eszköze a diákönkormányzat munkájában való részvétel. Legfontosabb célja az, hogy a gyerekek ismerjék meg jogukat, tanulják meg saját maguk és társaik érdekeit képviselni. A diákönkormányzaton keresztül a tanuló a gyakorlatban találkozik a demokrácia működésével, megismeri az ezzel kapcsolatos kötelességeit és lehetőségeit. Megtanulja, hogy a jogérvényesítés folyamatában többféle érdek is ütközhet, és ezzel kapcsolatosan kialakul benne a kulturált érvelés, a kölcsönös kompromisszumokra való törekvés igénye és képessége. A gyerekek tudatosul, hogy jogainak gyakorlásával az iskolai élet bizonyos területeinek minőségét befolyásolhatja, s ha ezen joggal nem él, az elszalasztott lehetőségért csak önmagát okolhatja. A választott képviselők megtanulják felelősen képviselni szűkebb közösségük (osztályuk) érdekeit, és megfelelően tájékoztatni őket a meghozott döntésekről. A vitákban érlelt határozatokat a gyerekek aztán jobban elfogadják, az így hozott szabályokat inkább betartják. A diákönkormányzat segítségével a tanulók tájékozottsága is jelentősen megnő az iskolai életet érintő kérdésekben. Megtanulják a saját életüket érintő ügyeket megszervezni, a vállalt feladatokat közösen elvégezni, a munkát megosztani és ellenőrizni.

Hallássérült, beszéd fogyatékos és a pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott tanulók esetében az információszerzésben, tanulásban, szociális-kommunikációs fejlesztésben az informatikai eszközök segítő szerepe kiemelkedő.

A médiakultúrát fejlesztő lehetőség az iskolarádió és az iskolaújság, amelyeket a diákok önállóan szerkesztenek. A havonta egyszer összehívott iskolagyűlésünk is fontos információkat, híreket közvetít, aktuális programokról, problémákról, "akikre büszkéek vagyunk", stb.

3.1.5. ELIGAZODÁS AZ INFORMÁCIÓS KÖRNYEZETBEN

Az iskola informatika órái és a délutáni szakkör által nyújtott lehetőségeket kihasználva a tanulóknak képessé kell válniuk az információ-áradatban történő eligazodásra, a közösségi célkitűzéseknek megfelelő prioritások meghatározására. A tanulók legyenek képesek az ismeretek kritikus kezelésére és kreatív, gyakorlatias felhasználására.

A hallássérült, beszéd fogyatékos és a pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott tanulóknak az információszerzésben és kommunikációban meglévő akadályozottságuk következtében alapvető szükségük van a vizuális információszerzés, feldolgozás és átadás legkorszerűbb technikáinak ismeretére és ezek alkalmazására.

3.1.6. ELFOGADÓ ÉS SEGÍTŐKÉSZ MAGATARTÁS A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYEREKEKSEL SZEMBEN

A tanulóknak fel kell ébreszteni a beteg, sérült, fogyatékkal élő embertársaik iránti empátiát, segítőkész magatartást. Igazi pedagógiai feladat az ilyen gyermekek fogyatékoságait elfogadtatni a közösséggel, és a mindennapi életbe segíteni őket. A fogyatékos társakkal fenntartott napi kontaktus az egészséges tanulóknál segíti a toleranciára nevelést.

3.1.7. HITÉLETI NEVELÉS LEHETŐSÉGEINEK BIZTOSÍTÁSA

Iskolánk biztosítja a történelmi egyházak számára a rendszeres hitoktatás lehetőségét.

3.2. A KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉS SZERVEZETI FORMÁI**3.2.1. OSZTÁLYKÖZÖSSÉG**

Az azonos évfolyamon egy tanulócsoporthoz tartozó tanulók egy osztályközösséget alkotnak. Az osztályközösség a diákönkormányzat legkisebb egysége, amely önmaga diákképviselőtől dönt. Az osztályközösség vezetője az osztályfőnök, akinek feladata a rábízott diákok iskolai és iskolán kívüli foglalkozásainak, programjainak előkészítése, megszervezése. Komoly összetartó ereje van az iskolán kívüli programoknak. Ilyenek a kirándulások, mozi-, opera-, színház- és múzeumlátogatások, kiállítások megtekintése, drámapedagógiai foglalkozások, túrázás, stb. Ezek a programok erősítik a baráti kapcsolatokat, növelik az összetartozás érzését, elősegítik osztályhagyományok kialakulását. Az osztályfőnököknek, munkaközösségvezetőknek kezdeményező szerepe kell hogy legyen ezeknek az eseményeknek a megszervezésében.

3.2.2. NAPKÖZIS CSOPORTOK

Az alsó tagozaton napközis csoportok működnek. Fő feladatuk a házi feladatok elkészítése, a másnapi tanítási órákra való felkészülés. A délutáni foglalkozások kötetlenebb légköre segíti a baráti kötődések kialakulását, elmélyülését. A napközis foglalkozások keretében csoportjaink igény és lehetőség szerint tánc-, báb- és színházi előadásokon vesznek részt.

3.2.3. TANULÓSZOBAI CSOPORTOK

A tanulószoba célja a felsőtagozatos tanulók számára a nyugodt tanulási körülmények biztosítása pedagógus felügyelete mellett.

3.2.4. SZAK- ÉS ÖNKÉPZŐKÖRÖK

A szakköröket a pedagógusok szervezik önkéntes jelentkezés alapján, részvételi feltétel a szakköri díj befizetése. A szak- és önképző körök elsősorban az egyéni képességeket fejlesztik, de emellett egy kisebb csoport számára megteremtik az összetartozás érzését, megtanítanak egymás munkájának értékelésére, megbecsülésére.

3.2.5. SPORTKÖRÖK, ISKOLAVÁLOGATOTT

A közösségi érzés fejlesztésének egyik leghatékonyabb eszköze az iskola sportköri (kézilabda, kosárlabda, foci, atlétika) foglalkozásain való részvétel. A csapatjátékokban csak a társakkal összehangolt, a közös érdekeknek esetenként alárendelt egyéni teljesítmény hozhat igazi sikert. Az iskola méltó képviselője a különböző sportágak iskolaválogatottjában, a Filléres póló viselése a közösséghez való tartozást és a felelősség érzetét erősíti.

3.2.6. DIÁKÖNKORMÁNYZAT

Az egész intézményt átfogó diákélet kialakításában, megszervezésében rendkívül fontos szerep hárul a diákönkormányzatra, amelynek legfőbb feladata az, hogy a tanulók érdekeit képviselje. A megadott szabályok szerint működő szervezet közvetíti az iskolavezetés felé az üléseken elhangzott, a diákságot érintő javaslatokat, észrevételeket.

3.2.7. SZÜLŐI MUNKAKÖZÖSSÉG, SZÜLŐI FÓRUM

Az osztályok szülői munkaközösségeit az adott osztály tanulóinak a szülei alkotják. Kérdéseiket, véleményeiket az osztályonként választott képviselők segítségével, a Szülői Fórumon keresztül juttatják el az iskola vezetéséhez.

4. BEILLESZKEDÉSI, MAGATARTÁSI NEHÉZSÉGEKKEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK

A K t . 30.§(8) bekezdése szerint abban a kérdésben, hogy a tanuló beilleszkedési zavarral, magatartási rendellenességgel küzd, a Pedagógiai Szakszolgálat megkeresésére **a szakértői és a rehabilitációs bizottság** dönt. Az iskolai nevelés feladatai közé tartozik, hogy igyekezzon megelőzni a gyermek személyiségének sérülését, törekedjen a már bekövetkezett károsodások megszüntetésére, de legalább enyhítésére.

A prevenció eredményességének feltétele, hogy a pedagógus jól ismerje a gyermek fejlettségi, neveltségi szintjét, az esetleges ártalmakkal szembeni ellenálló képességét. A pedagógusnak fel kell mérnie a gyermek szubjektív állapotát. A pedagógus **szülői értekezleteken** beszél az osztály egészét érintő problémákról, de nélkülözhetetlen, hogy a szülőkkal olyan kapcsolat is kialakuljon, amelynek során a gyermek egyéni nevelése is szóba kerül.

Erre a **fogadóórák** a legalkalmasabbak (november, január, március, május hónapok első hétfője), ahol szülőnek, pedagógusnak egyaránt lehetősége van a problémák feltárására, megbeszélésére, szem előtt tartva a gyermek érdekeit. A pedagógus a munkáját csak a kölcsönös bizalomra, tapintatra építve, és a személyiségi jogok tiszteletben tartásával végezheti. Az eredményesség nagymértékben függ a pedagógus és a szülő együttműködésének sikerétől.

A gyermek beilleszkedési és magatartási zavarait komplex hatások okozzák, így azt egyidejűleg több irányból kell kezelni. Meg kell nyerni a gyermeket, hogy együttműködjön a pedagógussal. A bizalom kialakulását akkor tudjuk elérni, ha a pedagógus következetes, hiteles személyiség. Ezen kívül hatást kell gyakorolni a gyermek kortársi közösségére is. Lényeges a szülőkkal való személyes kapcsolat kialakítása, esetleg a család környezetének megismerése. A siker elérése érdekében alkalmazni kell olyan pedagógiai eszközöket, mint a meggyőzés, rábeszélés, a gyermek érdekeinek tudatosítása.

A beilleszkedési és magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenységekben az iskola partnerei a **Pedagógiai Szakszolgálat, a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat és az Áldozatvédelmi Iroda**. Ezekkel az intézményekkel tartott kapcsolat részletes leírása (kapcsolattartó személyek, kapcsolat gyakorisága stb.) a partneri kommunikációs táblában olvasható, amelyet évente aktualizálunk.

A Nevelési Tanácsadó pszichológusa rendszeres megbeszélést tart az alsós munkaközösség tagjaival, amelynek célja a problémás esetek mielőbbi kiszűrése, az osztályközösségben felmerülő problémák, konfliktusok megfelelő kezelése. A Nevelési Tanácsadóban dolgozó pszichológusok a szülővel való beszélgetések és a gyerekekkel való találkozások során megpróbálják felmérni a zavar okát, mélységét, és annak megfelelően javasolnak további lépéseket. Lehet, hogy néhány beszélgetés során sikerül megtalálni a megoldást, de lehet, hogy hosszabb terápiára van szükség, amelynek során együtt kell működnie a pszichológussal szülőnek, pedagógusnak egyaránt.

A Gyermekjóléti Szolgálat és a Pedagógiai Szakszolgálat szervezési, szolgáltatási és gondozási feladatokat végez, feladata a gyermek családban történő nevelésének elősegítése. Ennek érdekében a pszichológusok, családgondozók folyamatosan kapcsolatot tartanak fent a családdal, segítséget nyújtanak a problémák megoldásában, folyamatosan figyelemmel kísérve a gyermek sorsát, helyzetét.

Tantestületünk arra törekszik, hogy a magatartászavarral, beilleszkedési nehézségekkel küzdő gyermek számára megtalálja a személyre szóló bánásmódot, az önbizalmat, örömet adó tevékenységeket. Az odafigyelés és a tolerancia elengedhetetlen tényezők a munkánkban. A nehézségeket mindaddig toleránsan kezeljük, amíg az intézmény tanulóinak ill. dolgozóinak jogai nem sérülnek.

Pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott tanulók a Pedagógiai Szakszolgálat által elvégzett szakértői vizsgálat kapnak egy szakértői véleményt. Az ebben foglaltak alapján a szülő írásban kérvényezi az igazgatónál a javaslatok figyelembe vételét, amit az igazgató szintén írásban engedélyez. A naplóban az osztályfőnök jelzi a kollégák számára, milyen milyen javaslatokat tettek a szakértők.

Habilitációs és rehabilitációs órakeret

A közoktatási törvény 52.§ (6) bekezdése alapján a sajátos nevelési igényű tanulók részére kötelező egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozásokat kell szervezni. A tanuló annyi egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozáson vesz részt, amennyi a sajátos nevelési igényéből eredő hátránya csökkentéséhez szükséges. A kötelező egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozások megszervezésének heti időkerete az évfolyamra meghatározott heti tanítási óra

- a) tizenöt százaléké értelmi fogyatékos tanuló,
- b) tizenöt százaléké - az autista kivételével - többi fel nem sorolt fogyatékos tanuló,
- c) negyven százaléké a mozgásfogyatékos, a vak, a nagyothalló, a beszéd fogyatékos tanuló esetén. Iskolánk esetében ez 15-50%-ig terjedhet a sérülés típusától függően, 8 fős csoportokra számolva. (pszichés fejlődési zavarral rendelkező: 15%, nagyothalló, beszéd fogyatékos 40%, siket: 50%)

5. A TEHETSÉG ÉS A KÉPESSÉG KIBONTAKOZTATÁSÁT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK

Iskolánk pedagógusai kiemelkedő feladatként kezelik a kivételes képességű, tehetséges tanulókkal való foglalkozást. Az általános iskolai időszak alapozó szerepet tölthet be abban, hogy a tehetségek a társadalmunk „nemzeti reménység hordozóivá” válhassanak. A tehetséges tanulókkal való foglalkozás azért is nagy felelősség, mert mást és másképpen kell tanítani kreativitásuk, személyiségük egészének fejlesztését célozva. **Különösen igaz ez a hallássérült és beszéd fogyatékos gyermekekre, akiknek motivációja, önbizalma sokszor fejlesztésre szorul, és kiemelkedő képességeiknek adott esetben kevesebb lehetőségük van a megnyilvánulásra.**

A tehetség értelmezésekor **képességekre** / adottságok, készségek, diszpozíciók / különleges teljesítményekre, gondolunk, mely képességek különböző területeken mutatkoznak meg.

Ezek a területek:

- *intellektuális képességek*, ezek kiemelkedő szintje szükséges a természettudományok, matematika, nyelvek területén nyújtott kimagasló teljesítményhez
- a speciális képességek egy részét külön csoportba soroljuk:
- *művészeti képességek* / képzőművészeti, zenei írói, rendezői,
- *pszichomotoros képességek* / sport, tánc, kézügyességet igénylő tevékenységek/
- *szociális képességek* / vezetői, szervezői, empátiás készség, kommunikációs képességek

Természetesen a területek a gyerekekénél még nem elkülönítettek.

Vannak igazán korai időszakban felismerhető speciális képességterületek, ezek: sakk, matematika, zene, tánc.

A kreativitás az intelligencia kiegészítője. A kreatív emberre jellemző a divergens gondolkodás, könnyedség, a többféle helyes válaszadás, asszociációk, szellemi rugalmasság. Jellemzője a **feladatalkötelezettség**, mely alatt szorgalmat, kitartást, becsvágyat, teljesítménymotivációt értünk. A tehetség kibontakoztatása akkor történhet meg, ha ezt felismerjük, tisztában vagyunk halmozott előfordulásával.

A következőkben felsorolt jellemzők halmozott előfordulása tehetséget jelezhet:

Ismeretszerzés jellemzői:

- nagyon sokat tudnak a legkülönbözőbb dolgokról,
- szókincsük gazdag, szokatlan kifejezéseket is megfelelően használnak,
- beszédük folyamatos, kifejező,
- gyorsan megjegyzik a tényeket,
- gyorsan felismerik az ok-okozati viszonyokat
- gyorsan tudnak érvényes állításokat felállítani
- a jelenségekben fellelhető hasonlóságokat és különbözőségeket keresik,
- jó megfigyelők és megfigyeléseiket könnyen felidézik olyan helyzetekben, amikor jól tudják hasznosítani
- sokat olvasnak és szeretik a felnőtteknek szóló könyveket, lexikonokat, atlaszokat, szótárakat, enciklopédiákat,
- megpróbálják a bonyolult dolgokat megérteni, oly módon, hogy áttekinthető egységekre bontják szét,
- kritikusan, függetlenül gondolkodnak, értékeli a helyzeteket.

Motiváció jellemzői:

- őket érdeklő kérdésekkel nagyon elmélyülten foglalkoznak,
- igyekeznek feladataikat befejezni, zavarja őket, ha félbe kell szakítani elfoglaltságukat,
- a mechanikusan ismétlődő feladatok unatják őket
- ha a feladat érdekli őket alig igényelnek külső biztatást,
- tökéletességre törekszenek,
- önkritikusak, nem elégednek meg egykönnyen munkájuk gyorsaságával vagy eredményével,
- szívesen dolgoznak önállóan, hogy elegendő idejük legyen egy probléma végiggondolására,
- magas célokat tűznek ki és a saját maguk által vállalt feladatok megoldásánál a felnőttek segítségét csak addig veszik igénybe, míg feltétlenül szükséges,
- sok felnőtt probléma érdekli őket már kisiskolás korukban

Kreativitás jellemzői:

- sokféle és sokszor szokatlan kérdéseket tesznek fel, majd az azokra kapott válaszok alapján újabb kérdéseket fogalmaznak meg
- egy kérdés vagy probléma felmerülésekor sok ötletet, megoldási lehetőséget sorolnak fel,
- gyakran szokatlan furcsa vagy meglepő frappáns okos válaszokat adnak, véleményüket nem rejtik véka alá,
- nem értékeli a sablonos megoldásokat, inkább kockáztatják, hogy tévednek,
- gondolatban gyakran végigjátszanak szituációkat és megváltoztatják azokat,
- kifejezett humorérzékük van, de a kisgyerekes gügyögés idegesíti őket,
- kifejezetten érdeklődnek a kreatív tevékenységek iránt,
- eredeti, színes fantáziaviláguk van.

Szociális viselkedés jellemzői:

- sokat foglalkoznak olyan fogalmakkal, mint igazságos - igazságtalan, jó - rossz, és készek a tekintéllyel szembeszegülni,
- nem tartanak mindenáron a többséggel, nem félnek attól, hogy mások legyenek, mint a többiek,
- ha más véleményük van, akkor provokálják a többieket és vállalják a konfliktusokat,
- egyéniségek, individualisták, mennek a maguk útján,

- nem fogadnak el tekintélyalapon véleményt anélkül, hogy azt kritikusan át ne gondolnák, elemeznék,
- felelősséget tudnak vállalni, tervezésben és szervezésben megbízhatók
- általában kijönnek kortársaikkal, bár néha türelmetlenek velük, barátaikat
- hasonló képességűek közül választják,
- jól tudnak beszélgetni idősebb gyerekekkel vagy felnőttekkel,
- hajlamosak arra, hogy ők határozzák meg a helyzeteket és mások viselkedését,
- könnyen beleélik magukat mások helyzetébe és ezért nyitottak,"
- (Geffert- Herkovits, 1990. 21-23.)

A felsorolt tulajdonságok mellett gondolni kell arra is, hogy a munkavégzésük, teljesítményük, fejlődésük üteme nem egyenletes ezeknek a tanulóknak.

A szülői ház igényli, hogy gyermekét az iskola segítse, egyéni bánásmóddal tegye lehetővé, hogy a bennük rejlő lehetőségek kibontakozhassanak.

A hazai tehetséggondozás útjai közül iskolánkban tere, lehetősége van a szülőnek, gyermeknek a gyorsításra, léptetésre (ezzel a lehetőséggel ritkábban élnek szülők), az elkülönítés mutatkozik a német nemzetiségi nyelvoktatásban résztvevőknél és a legjellemzőbb út a gazdagítás, dúsítás (Ez alatt azt kell értsük, hogy a Köznevelési Törvény bár foglalkozik a tehetséges tanulók oktatásával, de sem anyagilag, sem más módon nem ad segítséget, ezért az iskoláknak maguknak kell megteremteni azokat a feltételeket, lehetőségeket, melyekkel adekvát, optimális oktatásban fejlesztésben részesíti ezeket a tanulókat. Így ezek a növendékeink a normál iskolai oktatásban tanulnak, de a tanulás bizonyos idejében differenciált, különleges tehetséggondozásban részesülnek az iskolában.)

Mit kínál a mi iskolánk ezeken a területeken?

Az idegen nyelv oktatása terén az angolszakos kollégák rendszeresen szerveznek csoportokat a nyelvi tehetségeknek.

Ezek az úgy nevezett nívó csoportok 7-8- osztályosoknak alakulnak, hiszen ebben a korosztályban érnek el olyan nyelvi tudásszintet, amellyel már sikeresen próbálkozhatnak a nyelvvizsga letételével.

Az iskolai oktatási programot kiegészítő külön oktatási programban résztvevő tehetséges gyerekeinknek, ha anyagi támogatást igényelnek, az iskola alapítványától ezt a támogatást megkaphatják.

A felsőbb évfolyamoknál 7-8. évfolyamon szintén lehetőséget teremtünk a középfokú német nyelvvizsga letételére, mellyel növendékeink élnek is.

A tapasztalatok azt mutatják, hogy 80 %-ban, 8. osztály végére megszerzik tanulóink a német középfokú nyelvvizsgát.

A nyelvi tehetségek oktatását végző pedagógusok külön gondot fordítanak arra, hogy a megszerzett nyelvi tudásukat megmutathassák a kívüllagnak is. Rendszeresen járnak mind a két nyelvi területre versenyekre tanulóink.

A matematikai tehetségeinknek lehetőséget adunk az országos feladatmegoldó versenyeken való megjelenésre, az azokon való sikeres felkészülést, pedig külön foglalkozásokon kapják tanítóiktól, tanáraiktól.

A matematikai ismereteik növendékeinknek gyakran olyan magas szintűek, hogy el kell engednünk a kezüket és magasabb szintet javasolni tudásuk csiszolásához. Többen így bekapcsolódtak már be a fővárosi, országos tehetségfejlesztő programokba.

Figyelmet kell fordítsunk a sakk terén kiemelkedő növendékeinkre is. Különösen az alsó tagozatos gyerekek között akad egyre több tehetség.

A művészeti képességek terén a képzőművészeti, zenei rendezői képességekben kimagaslóknak a következő lehetőségek állnak rendelkezésükre tehetségük kibontakoztatására:

- rajz és kézműves foglalkozások a manuális készségeik fejlődése érdekében
- színjátszó kör, rendszeres színházlátogatók köre, (havonta legalább egy alkalommal), mely a megtekintendő előadásra való felkészítésből, színháztörténeti bevezetésből áll össze
- a zenei tehetségnevelés terén helyet biztosítunk a Járdányi Pál Zeneiskolának, mely fuvola, hegedű, zongora hangszeres zeneoktatást, szolfézst kínál a gyerekeknek
- alkalmanként a zenetanárokkal együtt közös házi koncertet adnak, melyen megmutatják tudásukat,

A pszichomotoros képességek fejlesztése terén a különböző sportágakon belül tehetséggondozást valósítunk meg. Sportolási lehetőségeinket szakköri, sportköri formában oldjuk meg. Van kosárlabda, röplabda, foci, kézilabda, floorball, sportjátékok sportkörünk, valamint külső tanfolyamok formájában lehetőséget biztosítunk táncanfolyamok, gombfoci, karate, és a lányok részére a ritmikus sportgimnasztika foglalkozásokra (ezek a külső edzők jelentkezésétől függenek).

A mindennapos testneveléshez a fenti sportkörök és tanfolyamok, a napközis sportfoglalkozásokon kívül hozzájárulunk azzal is, hogy tanulóink minden szünetben kimehetnek az iskola udvarára és játszótérre mozogni, játszani, amihez labdát biztosítunk minden osztály számára, bőr focit, kosárlabdát, kézilabdát a testnevelő tanároktól is kérhetnek a szünetre. Folyosókon is van sportolási lehetőség, ping-pong asztalok állnak a gyerekek rendelkezésére a játékhöz.

Alkalmanként lehetőséget biztosítunk a síelésben kiemelkedőknek, sítáborokban való részvétellel, melyen országos bajnokok vállalnak oktatást, gyermekeinkkel való foglalkozást.

Nagy elismerést igényelnek azok a növendékeink, akik „Az ÉLEN a TANULÁSBAN, ÉLEN A SPORTBAN” kitűnnek.

A vízi sportokban kitűnőknek rendszeres úszási foglalkozásokon való részvételt biztosítunk a Komjádi Uszodában.

Valamennyi sportágban kimagasló gyerekeinknek lehetőséget adunk a versenyeken, bajnokságokon való részvétellel.

6. A GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGVÉDELEMMEL KAPCSOLATOS FELADATOK

Az iskola gyermekvédelmi feladatait az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról, annak 2002-es módosítása (IX. törvény), és az 1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról (Közoktatási törvény) határozzák meg. A különböző döntések és intézkedések meghozatalakor a gyermek mindenek felett álló érdekét vesszük figyelembe (4. § (15) bekezdés).

„A közoktatásban a gyermek mindenek felett álló érdeke különösen, hogy az e törvényben meghatározott szolgáltatásokat megfelelő színvonalon biztosítsák részére oly módon, hogy annak igénybe vétele ne jelentsen számára aránytalan terhet, minden segítséget megkapjon képessége, tehetsége kibontakoztatásához, személyisége fejlesztéséhez ismeretei folyamatos korszerűsítéséhez,

ügyeiben méltányosan, humánusan, valamennyi tényező figyelembe vételével, a többi gyermek, tanuló érdekeinek mérlegelésével, a rendelkezésre álló lehetőségek közül a számára legkedvezőbbet választva döntsenek.”

Ezeket az irányelveket követve gyermekvédelmi munkánk egyik fő feladatának a prevenciót, tartjuk. Célunk, hogy megelőzzük, elhárítsuk vagy enyhítsük azokat, a gyermekekre ható káros tényezőket, amelyek az egészséges személyiség fejlődését megzavarják, másrészt segítsük azoknak a pozitív hatásoknak az érvényesülését, amelyek hozzájárulnak a gyermek képességeinek kibontakoztatásához. Fontos feladatunknak érezzük, hogy a gyermekeknek pozitív – klasszikus értékeket hordozó – példát mutassunk, amely motivációs bázist jelenthet számukra (például nem dohányzunk az iskola területén – „Dohányfüst mentes iskola”).

6.1. PREVENCIÓS TEVÉKENYSÉGEINK:

Ígény szerint, az osztályfőnökök jelzése alapján önismereti csoportot szervezünk. Többnyire egy-egy „problémás” gyermek illetve eset köré szerveződik a csoport, mely heti rendszerességgel fejlesztő pedagógus vezetésével működik. Az itt alkalmazott módszerek, gyakorlatok nagy értéke, hogy az egész gyermeki személyiséget célozzák meg és saját élményű megtapasztalás által fejlesztenek, továbbá az érzelmi nevelés, az etikai, esetleg a családi életre nevelés formáit, módszereit is magában foglalják.

A gyermekeket érintő mindennapi problémák, élmények feldolgozásához szívesen használjuk a drámajátékot eszközként. Az osztályfőnöki illetve magyar órák adnak erre leginkább teret, de külső színhelyre is szívesen ellátogatunk (pl. Marczibányi téri Művelődési Ház).

A délutáni szabadidő eltöltéséhez számos programot kínálunk., sportolási lehetőségeket, szakköröket illetve a nyugodt tanulást segítő tanulószobai ellátást. Arra törekszünk, hogy minden tanulóknak legyen értelmes, érdeklődési körének megfelelő, szabadidős elfoglaltsága. A nyári szünetben táborokat szervezünk (balatoni illetve külföldi utazások), télen sítáborba várjuk az érdeklődőket. Szabadidős programjainkat szabadidő szervező koordinálja.

Igyekszünk építeni a gyermekek igényeire és véleményére, ezért figyelemmel kísérjük a kéthetente ülésező diákönkormányzat munkáját és támogatjuk azt.

Fontosnak tartjuk gyermekeink egészségügyi állapotának ellenőrzését, ezért tanulóink két évente minimum egyszer általános orvosi illetve fogorvosi vizsgálaton vesznek részt.

Felső tagozaton a védőnő segítségével szexuális felvilágosítást tartunk.

A szenvedélybetegségek megelőzésére az osztályfőnöki órák célzott beszélgetései, illetve felvilágosító előadások adnak lehetőséget.

6.2. ISKOLÁNK DROGSTRATÉGIÁJA

Hisszük, hogy a szenvedélybetegségek – így a kábítószer - elleni küzdelmet nem lehet elég korán kezdeni. Ezért már alsó tagozaton igyekszünk a gyerekek életkorához igazodva érinteni ezt a témát, akár rajzban, szóban vagy mozgással eljátszva. Célunk, hogy a különböző káros pótcselekvések helyett a gyerekek pozitív értékeket hordozó elfoglaltságokban találjanak örömet - sportban, táncban, zenében, képzőművészetben, természetjárásban - ki-ki saját egyéniségének megfelelően. Felső tagozaton ugyanezt a felfogást követve direkter formában tolmácsoljuk a kábítószer fogyasztás káros következményeit. Az osztályfőnökök figyelemfelkeltő munkáját lehetőség szerint megpróbáljuk külső előadók meghívásával is nyomatékosabbá tenni. Szívesen veszünk részt a kerületben zajló drog- és bűnmegelőzési programokon.

6.3. PEDAGÓGUSAINK GYERMEKVÉDELEMMEL KAPCSOLATOS TEVÉKENYSÉGEI

„A gyermeki jogok védelme minden olyan természetes és jogi személy kötelessége, aki a gyermek nevelésével, oktatásával, ellátásával, ügyeinek intézésével foglalkozik.” (Gyermekvédelmi törvény 11.§ (1) bekezdés)

Ebből következik tehát, hogy a gyermek- és ifjúságvédelmi tevékenység valamennyi pedagógus kötelessége. Feladatunk a gyermek személyiségének és közvetlen környezetének, az őket ért közvetlen és közvetett hatásoknak mind sokoldalúbb, többféle módszerrel történő megismerése, feltárása, felderítése. A beszélgetések, az őszinte érdeklődés, a diszkréció (titoktartási kötelezettség), a pedagógiai intuíció, a megértés mind-mind hozzátartoznak a gyermek problémáinak feltárásához és leküzdéséhez.

Az osztályfőnökök megelőző gyermekvédelmi szerepe még hangsúlyosabb – hiszen feladatkörükből eredően elsőként értesülhetnek a tanulókat illetve a környezetüket, családjukat érintő problémákról. Ők figyelhetnek fel a tanulmányi romlásra, a teljesítményhullámzásra. Széles körű kapcsolatrendszerüknek és tartalmas kommunikációs lehetőségeiknek köszönhetően

pedig kedvezően alakíthatják, befolyásolhatják a diákokat ért hatásokat. Lehetőségük nyílik a szülőket megnyerni, családpedagógiai szemléletüket formálni.

Pedagógiai eszköztárunk része az iskolai élet, a szabadidő eltöltésének pozitív, és az iskola falai között végezhető formáinak mind szélesebb körű felkínálása. Itt kell megemlíteni a pályorientációval kapcsolatos feladatainkat, melyek összefonódnak az érdeklődésen alapuló szakkörválasztással és egyéb más, kultúralt szabadidős tevékenység igényének kialakításával. Pedagógusaink team munkában dolgozva megbeszélnek egymással a problémás eseteket, és szükség esetén jeleznek a gyermek- és ifjúságvédelmi felelősnek. A gyerekekkel kapcsolatos információk továbbításánál körültekintően és etikusan járunk el.

6.4. A GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGVÉDELMI FELELŐS TEVÉKENYSÉGEI

Az iskola nevelő munkájában fokozott figyelmet fordítunk a hátrányos és veszélyeztetett helyzetű tanulókra. Egyre növekvő számuk indokolja, hogy e tevékenységet félállású gyermek-és ifjúságvédelmi felelős koordinálja, aki segíti és összehangolja az iskola pedagógusainak gyermek- és ifjúságvédelmi tevékenységét. Rendszeresen figyelemmel kíséri a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályi változásokat, és ezekre felhívja a kollégák figyelmét. Munkájában napi kapcsolatot tart az osztályfőnökökkel. Jelzésük alapján nyilvántartja a veszélyeztetett¹, a hátrányos helyzetű², a sajátos nevelési igényű³, a beilleszkedési, magatartási, tanulási nehézségekkel küzdő tanulókat. Együttműködésük eredményeképpen pontos információkkal rendelkezik az iskola tanulói között előforduló veszélyeztető és hátrányt okozó tényezőkről, a külső segítséget, beavatkozást igénylő esetekről. Figyelemmel kíséri az igazolatlan mulasztásokat, segítséget nyújt az osztályfőnököknek a szükséges intézkedések megtételében. A tanulókkal folytatott egyéni beszélgetés, az osztályfőnökkel közös családlátogatás módszere mellett a problémák megoldására külső segítséget is igénybe vesz, ha az iskola kompetenciáját meghaladja a konkrét ügy. Ezért kapcsolatot tart:

- a nevelési tanácsadó szakembereivel (ahol havonta esetmegbeszélő csoporton vesz részt,
- a kerületi gyermekvédelmi munkaközösség tagjaival,
- a Gyermekjóléti és családsegítő szolgálattal (melynek munkatársa kéthetenként konzultációs lehetőséget biztosít pedagógusainknak),
- a Gyámügyi hivatallal,
- a Rendőrség Ifjúságvédelmi osztályával.

6.5. A GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGVÉDELMI FELELŐS EGYÉB FELADATAI:

Figyelemmel kíséri a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű, valamint az egyéb problémákkal küzdő gyerekek fejlődését.

Anyagi veszélyeztetettség esetén rendszeres vagy rendkívüli gyermekvédelmi támogatás megállapítását kezdeményezi.

Az anyagi veszélyeztetettség, a szociálisan hátrányos helyzet megoldására a támogatások más formáit is felkutatja, számba veszi a rendelkezésre álló lehetőségeket (pl. ingyenes étkeztetés, tankönyvvásárlási támogatás, ösztöndíjak, pályázatok).

Javaslatot tesz a tankönyvtámogatás odaítélésének kérdésében.

Nyilvántartja az alanyi, illetve rászorultsági alapon⁴ járó étkezési kedvezményre jogosult tanulókat.

Részt vesz a tanulók fegyelmi tárgyalásán és eljár érdekükben.

Fogadóórán meghallgatással, pedagógiai eszközökkel, tanácsadással segít – a tanulóknak, szülőknek, pedagógus kollégáinak – az ifjúságvédelemmel kapcsolatos problémáik megoldásában.

Az osztályokat felkeresve tájékoztatja a tanulókat, szülői értekezleteken a szülőket arról, hogy milyen problémával, hol és milyen időpontban fordulhatnak hozzá, továbbá, hogy az iskolán kívül milyen gyermekvédelmi feladatot ellátó intézményt kereshetnek fel.

Az iskolában a tanuló és a szülők által jól látható helyen közzéteszi a gyermekvédelmi feladatot ellátó fontosabb intézmények (gyermekjóléti, családsegítő, nevelési tanácsadó, drogambulancia, ifjúsági lelkesegély-telefon, gyermekek átmeneti otthona) címét, illetve telefonszámát.

Javaslatot tesz az iskola általános prevenció gyermekvédelmi tevékenységére.

Továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadással segítséget nyújt a tanulóknak és a szülőknek.

Gyűjti és terjeszti az ifjúságvédelemben felhasználható új pedagógiai módszereket, eszközöket, szakirodalmat. Figyelemmel kíséri az e témában meghirdetett pályázatokat, és azokat közzé teszi, illetve pályázatot készít.

¹ Veszélyeztetettség: olyan - magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult - állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését akadályozza vagy gátolja.

² Hátrányos helyzetű gyermek: akit családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelem vett, illetve aki után rendszeres gyermekvédelmi támogatást folyósítanak.

³ Sajátos nevelési igényű gyermek: az a gyermek, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján a) testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos b) pszichés fejlődé zavarai miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott (pl. dyslexia, dysgraphia, dyscalculia, mutizmus, kóros hyperkinetikus vagy kóros aktivitás zavar)

⁴ Rászorultsági alapon kiegészítő támogatás igényelhető annak a tanulóknak,

- akinek szülei kiegészítő családi pótlékban részesülnek,
- 3 vagy többgyermekes családban él,
- szakértői bizottság szakvéleménye alapján valamilyen fogyatékoságban szenved,
- ill. egyedülálló szülő neveli.

7. TANULÁSI KUDARCNAK KITETT TANULÓK FELZÁRKÓZTATÁSÁT SEGÍTŐ PROGRAM

7.1. TANULÁSI KUDARCNAK KITETT TANULÓK FELZÁRKÓZTATÁSÁT SEGÍTŐ PROGRAM

A tanköteles korú gyerekek életének fordulópontja az iskolakezdés. Nemcsak a gyerekek várják izgatottan az iskolakezdést, hanem az egész család is. A kezdeti lépések kihathatnak az egész tanulmányi időszakra. Ezért fontos, hogy iskolába csak az kerüljön aki valóban megérett rá. Az óvodába járt gyerekekről az őt ismerő óvó nénik jelzik az iskola felé, hogy a leendő elsős tanuló iskolaérett –e. A beiratkozáskor hozza magával a szülő az óvoda által kiadott véleményt.

Az óvodába nem járt gyerekekkel a nevelési tanácsadó végezi el az iskolaérettségi vizsgálatot [A sajátos nevelési igényű gyermek felvételéről az iskola igazgatója dönt a nevelési tanácsadó vagy a képesség vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottság véleménye alapján.](#)

Oktató-nevelő munkánk során figyelembe vesszük tanulóink képességeit, fejlődésük ütemét és segítjük tehetségük kibontakoztatását, ha szükséges felzárkóztatásukat tanuló társaikhoz. Annak érdekében, hogy ezt minél eredményesebben teljesíthessük az iskolába lépő gyermekek gyorsabb megismerése, képességeinek felmérése érdekében minden elsős tanító néni feladata, hogy év elején felmérje a tanulóit. Ennek érdekében bekapcsolódtunk a kerületi PSZK által lebonyolított DIFERMérésbe. A mérést végezheti az a személy aki felkészítő továbbképzésen vett részt. A vizsgálat elvégzéséhez minden esetben a szülő beleegyező nyilatkozata szükséges. Ennek a mérésnek az egyik célja, hogy képet kapjunk az iskola kezdés előtt álló gyermek tanulását befolyásoló alapkészségekről, azok fejlettségéről. Segítségét nyújt abban, hogy feltárja a hiányosságokat, fejlesztésre váró területeket. A felmérés eredményére támaszkodva lehetőség nyílik arra, hogy a tanító vagy a fejlesztő pedagógus minél hatékonyabban felzárkóztathassa az iskolában vagy a Pedagógiai Szakszolgálatban a kisiskolás gyermeket. Ennek a felmérésnek nem célja a tanulók, tanítók minősítése. A tanév végén követő mérést végzünk, melynek célja az, hogy a feltárt területeken a fejlesztés eredményességét vizsgálja, esetleg további fejlesztés szükségességére hívja fel a figyelmet.

Ezt a mérést mindaddig elvégezzük, míg a kerületi PSZK segítséget nyújt a lebonyolításában.

Az első osztály tantárgyi minimum követelményeit nem sikerül a tanulónak teljesítenie fejlettsége, adottságai miatt, akkor a szülő kérésére vagy a szakértői bizottság javaslatára az igazgató mentesítheti a tanulót az értékelés és minősítés alól. Ez az év előkészítő évfolyamnak minősül. A tanító ebben az időszakban az órai munka keretén belül játékos feladatokkal készíti fel a tanulót arra, hogy a következő tanévben sikeresen tudja elvégezni az első évfolyamot.

Azokban az évfolyamokban, ahol szöveges értékeléssel minősítjük a tanulók teljesítményét – első-harmadik félévkor / évvégén és negyedik félévkor – a „felzárkóztatásra szoruló” minősítést kapott tanulót egyéni foglalkozásokon a fejlettségi szintjének megfelelő feladatokkal zárkóztatjuk fel a társaihoz. Ezeknek a tanulónak a szöveges értékelése is önmaguk fejlődési üteméhez képest történik. A szülővel folyamatosan konzultálunk gyermekük haladásáról, fejlesztésének lehetőségéről.

A feltárt hiányosságokat mielőbb pótolni kell annak érdekében, hogy a tanulók a későbbiekben ne küzdjenek behozhatatlan hátrányokkal.

Ezért iskolánkban az alsó tagozaton:

Tanító egyénre szabott feladatokkal fejleszti, **felzárkóztatja** a tanulóit.

A napközi szabadabb légköre lehetőséget nyújt az egyéni foglalkozásra, a gyakorlásra, fejlesztésre. Ebben az időben szabadon látogathatják az iskolai könyvtárát, mely szintén sokat segít a tanuló fejlődésében.

A szülő írásbeli kérésére egyéni továbbhaladási ütemet engedélyezhet az igazgató, ha ezt a tanuló adottsága, fejlettsége szükségessé teszi. Ennek elbírálásában a szakértői és rehabilitációs bizottság vagy a nevelési tanácsadó szakvéleménye nyújt segítséget. Az engedélynek tartalmaznia kell, hogy melyik tantárgyból, melyik évfolyam utolsó tanítási napjáig kell a tanulónak utolérnie a többiekét. Az egyéni továbbhaladás legkésőbb az alsó tagozat 4. osztályáig tarthat. A tanító az órán egyénre szabott feladatokkal, egyéni foglalkozáson **felzárkóztatja a tanulót társaihoz**. Szükség esetén a szülőt tájékoztatjuk arról, hogy melyik intézményhez fordulhat gyermeke fejlődésének érdekében.

Egyes tantárgyak értékelése és minősítése alól felmentést adhat az igazgató a szakértői és rehabilitációs bizottság vagy a nevelési tanácsadó szakértői véleményének figyelembe vételével. Ebben az esetben biztosítjuk az egyéni felzárkóztatás lehetőségét. A szülő kérésre évente határozhatja meg az igazgató, (szakvélemény alapján) hogy a gyermeknek szüksége van – e még a tantárgyi értékelés és minősítés alóli felmentésre.

Azoknak a tanulónak akik magántanulónként folytatják tanulmányaikat igény szerint, konzultációt biztosítunk.

Felső tagozaton:

Tanórán figyelembe vesszük a gyermek egyéni adottságait, haladási ütemét és egyénre szabott feladatokkal kudarc helyett sikerélményhez juttatjuk őt

Tanulósobán való részvétel lehetőséget nyújt arra, hogy egyes tantárgyakból a szaktanár felzárkóztassa a tananyagban lemaradt tanulót.

Egyes tantárgyak értékelése és minősítése alól felmentést adhat az igazgató a szakértői és rehabilitációs bizottság vagy a nevelési tanácsadó szakértői véleményének figyelembe vételével. Ebben az esetben biztosítjuk az egyéni felzárkóztatás lehetőségét. A szülő kérésre évente határozhatja meg az igazgató, (szakvélemény alapján) hogy a gyermeknek szüksége van – e még a tantárgyi értékelés és minősítés alóli felmentésre.

Magántanulóink részére biztosítunk igény szerint, konzultációt. Tesszük ezt annak érdekében, hogy az tananyagot megfelelő ütemben sajátítsa el a tanuló; a felmerülő problémákat még idejében tisztázni lehessen, ne okozzon a későbbiekben lemaradást, kudarcot. A magántanulónak a tanév végén sikeres vizsgával kell bizonyítania, hogy az adott évfolyam követelményeit sikeresen elsajátította.

A legnagyobb igyekezet mellett is előfordul, hogy a tanulóval nem sikerül az adott tantárgy minimum követelményét elsajátíttatni és év végén elégtelen osztályzatot kap. Annak érdekében, hogy eredményes pótvizsgát tegyen és így következő

évfolyamba léphessen

- kijelöljük számára azt a tananyagot, melyből vizsgát kell tennie
- igény szerint egyéni foglalkozást biztosítunk a vizsga hetében.

A tanulási kudarcokat a tanuló hátrányos helyzete is okozhatja. Ilyen esetekben a nagyobb odafigyelés mellett a gyermekvédelmi felelőssel konzultál a pedagógus. Szükség esetén a családsegítő központtal is felvesszük a kapcsolatot.

Gyermeük fejlettségi szintjéről a szülőt rendszeresen tájékoztatjuk. Feltárjuk előtte gyermeke haladását és fejlődését akadályozó tényezőket. Megbeszéljük, hogy mit kell tennünk annak érdekében, hogy ezek megszűnjenek. Segítünk abban, hogy a szülő speciális intézmények segítségét is igénybe vehesse. Ez történhet a fogadóórákon, szükség esetén gyakoribb konzultációkra is lehetőséget biztosítunk.

Amennyiben a szülővel nem tud a pedagógus olyan kapcsolatot kialakítani, amely segíthetné gyermeke megfelelő fejlődését, iskolánk gyermekvédelmi felelősével fel kell venni a kapcsolatot.

A tanulási problémákkal küzdő tanulóink felzárkóztatásában a pedagógus munkáját egy félállású fejlesztőpedagógus segíti. Az eredményesebb munka érdekében a fejlesztőpedagógus a tanórán kívül kiscsoportban vagy egyénileg foglalkozik a gyerekekkel. A barátságos légkör és a személyes kapcsolat kialakítása érdekében berendeztünk erre a célra egy termet, mely inkább társalgó - játszóház benyomását kelti, mint tanteremét.

7.2. INTEGRÁCIÓ

Iskolánk a 2010-2011. tanévtől a hallássérült, beszéd fogyatékos és a pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartóan akadályozott tanulók integrációját valósítja meg az osztály létszámának 10%-ig, maximum 3 főig. A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység olyan szakmaközi együttműködésben kialakított és szervezett nyitott tanítási-tanulási folyamatban valósul meg, mely az egyes tanulók vagy tanulócsoporthoz tartozó igényeitől függő eljárások, időkeret, eszközök, módszerek, terápiák alkalmazását teszi szükségessé.

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység közös céljai és feladatai

- a) A testi, érzékszervi, fogyatékoságból fakadó hiányzó vagy sérült funkciók helyreállítása, újak kialakítása.
- b) A meglévő ép funkciók bevonása a hiányok pótlása érdekében.
- c) A különféle funkciók egyensúlyának kialakítása.
- d) A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása.
- e) Az egyéni sikereket segítő, a társadalmi együttélés szempontjából kívánatos egyéni tulajdonságok, funkciók fejlesztése.

Az együttnevelés feltételei

- Az iskola pedagógusainak, a szülők közösségének felkészítése a sajátos nevelési igényű tanulók fogadására. Az együttnevelés megvalósításában, a különböző pedagógiai színtereken a rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet érvényesülése és a sérülésspecifikus módszertani eljárások alkalmazása. A rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozások óraszámja 15-50%-ig terjedhet a sérülés típusától függően, 8 fős csoportokra számolva.
- A módszerek, módszerkombinációk megválasztásában alkalmazkodunk a sajátos nevelési igény típusához, az elmaradások súlyosságához, az egyéni fejlődési sajátosságokhoz.
- A nyitott tanítási-tanulási folyamatban megvalósuló tevékenység, amely lehetővé teszi az egyes gyermek vagy csoport igényeitől függő pedagógiai - esetenként egészségügyi - eljárások, eszközök, módszerek, terápiák, a tanítás-tanulást segítő speciális eszközök alkalmazását.
- A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésében, oktatásában, fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező pedagógus, aki
 - a) a tananyag-feldolgozásnál figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak - egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző - módosulásait;
 - b) szükség esetén SNI egyéni fejlesztési tervet készít, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosít, a differenciált nevelés, oktatás céljából individuális módszereket, technikákat alkalmaz;
 - c) a tanórai tevékenységek, foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, a folyamatos értékelés, hatékonyság-vizsgálat, a tanulói teljesítmények elemzése alapján - szükség esetén - megváltoztatja eljárásait, az adott szükséglethez igazodó módszereket alkalmaz;
 - d) egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres;
 - e) alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez;
 - f) együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.

7.2.1. A HALLÁSSÉRÜLT TANULÓ

A hallássérült tanulónál - a hallás hiánya vagy csökkenése miatt - a szokásostól eltér a nyelvi kommunikáció fejlettsége (szövegértés, szókincs, nyelvi szerkezetek értése és használata, hangzó beszéd stb.), és ennek következtében a megismerő tevékenység és egyes személyiségjegyek fejlődése. A tanuló nyelvi kommunikációs szintje az esetek jelentős részében nem korrelál életkorával, hallásállapotával - attól pozitív és negatív irányban is eltérhet.

- a) A siket tanulónál súlyos fokú hallásvesztés (a beszédterületen mért veszteség 90 dB alatti) áll fenn. Ennek következménye - az állapot fennmaradása esetén - a hangzó beszéd spontán kialakulásának képtelensége, elsajátításának súlyos fokú nehezítettsége, valamint a nyelvi kommunikáció általános akadályozottsága. A hallásvesztés mértékétől, jellegétől, a környezeti hatásoktól függően módosulhat a megismerő tevékenység, a gondolkodás és a lelki élet egészének fejlődése.
- b) A nagyothalló tanulónál (a beszédterületen mért hallásszintek átlaga enyhe nagyothallás esetén 30-45 dB, közepes nagyothallás esetén 46-65 dB, súlyos nagyothallásnál 66-90 dB) a hallás csökkenése akadályozottságot jelent a hangzó beszéd elsajátításában és értésében. Ennek mértéke a súlyos kommunikációs zavartól a normál nyelvhasználat megközelítésének szintjéig terjedhet.
- c) A hangos beszéd kialakulása után hallássérültté vált tanulók nehezen dolgozzák fel a hallás elvesztésével fellépő állapotváltozást: a nehezített kommunikációt, a környezettel való kapcsolatuk beszűkülését. Ebben az esetben fokozott segítséget igényelnek a kompenzációs csatornák kialakításához.

A hallássérült gyermekek fejlesztése az általános pedagógiai tevékenységen kívül pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitációs eljárások folyamatában valósul meg.

A rendszeresen végzett mérési, speciális pedagógiai vizsgálati, megfigyelési, tapasztalati eredmények figyelembevétele, valamint az audiológus szakorvossal történő folyamatos kapcsolat elengedhetetlen feltétele az eredményes pedagógiai és egészségügyi rehabilitációs és rehabilitációs tevékenységnek. A szakszerű pedagógiai munka végzéséhez mindezen ismeretek, valamint elemi technikai tudnivalók (hallókészülék stb. kezelésében tájékozottság) szükségesek a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelő-oktató pedagógus számára.

Külön gondot kell fordítani arra, hogy a tanuló minden segítséget megkapjon hallássérüléséből, gyengébb nyelvi kommunikációs kompetenciájából, fogalmi gondolkodásából eredő hátrányának és ezzel összefüggő tanulási nehézségének leküzdéséhez.

7.2.2. A BESZÉDFOGYATÉKOS TANULÓ

Beszédfogyatékos az a tanuló, akinél veleszületett vagy szerzett idegrendszeri működési zavarok és a környezeti hatások következtében jelentős mértékű a beszédbeli akadályozottság. Ennek következtében átmeneti, illetve tartós zavarok léphetnek fel a nyelvi, kommunikációs és tanulási képességekben, a szociális kapcsolat kialakításában

A hallássérült, a beszédfogyatékos, beszéd- és nyelvi fejlődésben akadályozott tanulók iskolai fejlesztésének alapelvei, célja és kiemelt feladatai

- A beszédfogyatékos tanulók fejlesztésében törekedni kell a pszichológiai és fiziológiai tényezők összhangjára, a személyiség és a beszédműködés kölcsönhatására, funkcionális összefüggésrendszerére.
- A fejlesztés legyen tudatos és tervszerű, melynek során a beszéd állapotának felmérésétől a terápiás terv meghatározásán át a tudatos módszerválasztáson túl a komplexitás és a folyamatkövetés is megvalósul.
- A módszerek megválasztásakor az életkor, a pszichikai sajátosságok, a beállítódás, az értelmi képesség, a beszédhiba típusának és súlyosságának, és a korrekció adott szakaszának figyelembevétele szükséges.
- A fejlesztésében meghatározó a sokoldalú percepció fejlesztés, melynek során a kinezteziás, a hallási, a látási, a beszédmozgási benyomások egymást erősítve fejlődnek.
- Fontos a transzferhatások tudatos kihasználása. Mivel a különböző beszédműveletek számos azonos, illetve közös elemről tevődnek össze, a fejlesztés a különböző átviteli megoldásokkal eredményesebbé tehető.
- A beszédfogyatékos tanulók nevelése, oktatása megköveteli az egyéni és csoportos foglalkozások változatos szervezeti kereteit.
- A súlyos beszédfogyatékos tanulók fejlesztése intenzív és folyamatos.
- A fejlesztést a szülők támogató együttműködése segíti. A terápiában - a minél gyorsabban automatizált jó beszéd szint elérése érdekében - a tanulóval kommunikáló valamennyi felnőtt legyen partner.
- A szociális kapcsolatrendszer, az érintkezési formák pontos értelmezése, nyelvi formáinak elsajátítása a személyiség harmonikus fejlesztése érdekében.
- Az ismeretek bővítésével kapcsolatos fogalomrendszerek pontos kiépítése, a tudáselemek értő, értelmező összekapcsolása a kognitív funkciók (a felfogás, a feldolgozás, a lényegkiemelés és összefüggések meglátása alkalmazás) szintjeinek fejlesztésével.
- A vizuális percepció, az önkifejezés, az önmegevalósítás, a valóság képi feldolgozásának, megjelenítésének, értelmezésének folyamatos bekapcsolása a tanulás-tanítás folyamatába a személyiség kibontakoztatása, gazdagítása céljából.
- A magyar nyelvnek megfelelő beszédmód komplex, folyamatos fejlesztése.
- A beszédhallás, az érthető artikuláció intenzív fejlesztése az oktatás valamennyi szakaszában.
- Az információszerzés, az interperszonális kapcsolatok új technikai formáira való felkészítés (számítógép, internet stb.), az írásos kommunikáció, idegen nyelv ismerete írásos formájának hangsúlyos megalapozása és fejlesztése.
- A tehetségre utaló személyiségjegyek feltárása és gondozása.
- Valamennyi kommunikációs csatornán a szövegértés és mondanivaló kifejezésének fejlesztése.
- A továbbtanulás, a szakmaszerzés ismereteinek, lehetőségének alapozása, kitekintés a munka világára.

A hallássérült és a beszéd fogyatékos tanulók nevelése-oktatása során fellépő fejlesztési feladatok a NAT alapján*Kiemelt fejlesztési feladatok*

A hallássérült és beszéd fogyatékos tanulók nevelésében a NAT-ban leírt fejlesztési feladatok az irányadóak, de az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak, és fejlesztendő képességek (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) mindenkor a tanulók egyéni fejlődésének függvényei.

Énkép, önismeret

A hallássérült és beszéd fogyatékos tanulókat fontos segíteni abban, hogy érzékszervi fogyatékoságukkal együtt élve a munka világának aktív részesévé váljanak. A személyiség fejlesztésében hangsúlyozott szerepet kap a szociális kapcsolatrendszer kommunikációs bázisa, a kommunikációs szándék tudatos megvalósítására nevelés.

Információs és kommunikációs kultúra

Az ismeretszerzésben fontos szerepe van a vizuális csatornának. Törekedni kell arra, hogy ezen az úton szerzett ismereteknek valóság-hű tartalma legyen, az ismeretanyag a fogalmi általánosításokat, az árnyaltabb kommunikációt is fejlessze. Az információszerzésben, tanulásban, szociális-kommunikációs fejlesztésben az informatikai eszközök segítő szerepe kiemelkedő. A számítógép írástechnikai segédeszközként tanulási és munkaeszköz a beszéd útján nehézségekkel kommunikáló tanuló számára.

Hon- és népiismeret

A komplex ismeretanyagon nyugvó fejlesztési feladat feltételezi a térben, időben, tartalmakban eltérő összefüggések felismerését. Mindezek súlyos gondot okozhatnak a kommunikációjukban akadályozott hallássérült és beszéd fogyatékosoknak. A szókincs, fogalmak bővítése, nonverbális úton szerzett ismeretek fontos részét képezik az egyéni szükségletekhez igazított fejlesztésnek.

Szükséges a társadalmi kapcsolatépítés, kapcsolattartás formáinak elsajátítása, gyakorlása.

Európai azonosságtudat - egyetemes kultúra

Közvetlen élmény nyújtásával lehet hatékonyan ismereteket adni a hazánkon kívüli kultúrincsek megismeréséhez. A tanulók szemléletének, nyitottságának formálásában nagy jelentőséggel bír, ha kommunikációs lehetőségeikkel kapcsolatban tudnak teremteni szélesebb környezetükben élő (sors)társaikkal.

Környezeti nevelés

A legalacsonyabb életkortól megfigyelés, tevékeny részvétel útján lehet hatékonyan eljuttatni a tanulókat a környezet alakításának, óvásának felismeréséhez. Tudatos pedagógiai segítség, sok vizuálisan érzékelhető élmény adására van szükség az ismeretek elsajátításához.

Tanulás

A hallássérült és beszéd fogyatékos gyermekek tanulási folyamatát lényegesen nehezíti különböző mértékű kommunikációs akadályozottságuk. A tanulókkal kapcsolatos speciális igényeik, lehetőségeik (emlékezet, annak struktúrája, dysphasiás jegyek stb.) feltárására építve valósítható meg az egyéni fejlesztés.

Az információs kommunikációs technológiák megismertetése kiemelt pedagógiai feladat, mert ezáltal gazdagodnak az információszerzés lehetőségei. Az informatikai eszközök tanulás során történő megfelelő és tudatos alkalmazásának különösen az írás- és olvasási nehézséggel küzdő tanulók esetében van kiemelt szerepe.

Testi és lelki egészség

A hallássérült és beszéd fogyatékos tanulókat szükséges megismertetni - az életkoruknak, esetleges társuló fogyatékoságuknak megfelelő szinten - azokkal az okokkal, melyek hallássérülésüket, illetve annak következményeit okozták. Fontos feladat a hallásjavító eszközök használatának, és azoknak az egészségügyi ismereteknek az elsajátítása, melyekkel megőrizhető, illetve aktivizálható hallásmaradványuk. Életmódjuk, életvitelük alakításában hangsúlyos szerepe van komplex kommunikációs lehetőségeik fejlesztésének (hallásmaradvány kihasználása, szájról olvasás). Szükséges, hogy felismerjék a környezetben előforduló káros szokásokat, kerüljék az ártalmas, utánozható magatartási formákat (dohányzás stb.). A nevelésnek, oktatásnak átfogó képet kell nyújtania arról, hogy a tanuló miként viszonyuljon fogyatékoságához. Kiemelt feladat a tanuló motiválása a beszédhibája leküzdésére, ugyanakkor felkészítése az esetleges visszaesésekre, azok kezelésére, valamint arra, hogy a maradandó tünetekkel később is együtt tudjon élni.

Felkészülés a felnőtt élet szerepeire

Az iskolai fejlesztések során kiemelt feladat a lehető legnagyobb önállóság elérése. Ezért lényeges azoknak az eljárásoknak, módszereknek, tevékenységeknek a megkeresése, és működtetése, amelyek a tanuló életének minden színterén az önálló életvitel kialakítását segítik, gyakoroltatják. Alapvető fontosságú feladat mindazon személyiségjegyek

feltárása, melyek a tanulók további sorsának döntő befolyásoló tényezői lehetnek (kézügyesség, megfigyelés stb.). Ezek fejlesztése jó esélyt adhat arra, hogy pályaválasztásuk sikeres legyen. Réálisan kell felmérniük, feldolgozniuk a hallássérülésükből következő akadályozó tényezőket.

7.2.3. A PSZICHÉS FEJLŐDÉS ZAVARA MIATT A NEVELÉSI, TANULÁSI FOLYAMATBAN TARTÓSAN AKADÁLYOZOTT TANULÓK

Jellemzők:

- A súlyos tanulási beilleszkedési és magatartási zavarok hátterében részképesség zavarok, kóros aktivitászavar és/vagy figyelemzavar áll fenn.
- A részképesség zavarok körébe az iskolai teljesítmények –elsősorban az alapvető eszköztudás (olvasás, írás, számolás –elsajátításának nehézségei állnak fenn
- A kóros hiperkinetikus vagy kóros aktivitászavar, a figyelemzavar megléte esetén az érintett tanuló rövidebb ideig tud a feladathelyzetben megmaradni, az általánosnál sokkal több cselekvéses tanulási helyzetet igényel.
- Ezek a diákok állandó személyes kontrollra, megerősítésre szorulnak
- Az idegrendszer csökkent terhelhetőségének jelei: érzékenyebbek a meteorológiai változásokra, fáradékonyabbak az átlagnál, nehezebben tűrik a zajokat, nehezen viselik a várakozási feszültségeket, gyakrabban van szükségük szünetekre, pihenésre, egyedüllétre, fokozottabban igénylik a tevékenységeket meghatározó állandó kereteket, érthető és követhető szabályokat.

Fejlesztési alapelvek:

- a helyi tanterv készítésénél a NAT-ban foglaltak az irányadóak, de az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak és fejlesztendő készségek, azok fejlődési útjai, módjai, kialakulásuk időtartama, mindenkor a tanulók egyéni fejlődésének függvénye, így módosulhatnak
- a részképesség zavar tüneteit mutató tanulók sajátos nevelési igényeinek kielégítése a gyógypedagógiai tanár vagy pszichológus közreműködését igényli
- egyéni haladási ütemet igényelnek
- differenciált fejlesztéssel, a módszerek változatos használatát kell biztosítani
- minden gyermek egyéni problémamegoldást igényel
- az értékelésüket önmagukhoz viszonyítva kell végezni
- a részképesség zavar tüneteit mutató tanuló egyéni fejlesztése csak súlyos állapotban célszerű

A fejlesztés kiemelt céljai, feladatai:

Diszlexia, diszgráfia esetén:

A testséma biztonságos kialakítása, téri és időrelációk kialakítása, látás, mozgás hallás koordinált működtetése, az olvasás, írás készségének folyamatos gondozása, fejlesztése a tanuló egész iskolai pályafutása alatt, kompenzáló technikák alkalmazása valamennyi tantárgy tanulása során, lassított tempójú, nyújtott ütemű hangoztató, elemző szótagoló módszer alkalmazása.

Diszkalkulia esetén:

Az érdeklődés, a matematikai nyelv használatának erősítése, a mechanikus számlálás fejlesztésének erősítése. Az érzékelés észlelés, a figyelem, emlékezet, a gondolkodás és a beszéd összehangolt, intenzív fejlesztése, téri relációk biztonsága, relációk nyelvi megalapozása, segítő, kompenzáló eszközök használatának megengedése, fokozott mennyiségű gyakorlás során az egyéni sajátosságokhoz igazított segítő eljárások technikák megtalálása, alkalmazása.

Kóros hiperkinetikus vagy kóros aktivitászavar, figyelemzavar esetén:

A tanuló optimális helyének megválasztása a pedagógus kommunikációs jelzéseinek megfelelő érzékelésére. Az egyénhez igazított követelmények kialakítása a gyermek képességeinek, érdeklődésének, terhelhetőségének ismeretében. A tanuló viselkedésének megismerése siker és kudarc esetén. Ennek alapján alkalmazkodásának, a kortárs csoportba való beilleszkedésének segítése.

Az iskolai fejlesztés pedagógiai szakaszai

A helyi tantervben a bevezető szakasz időtartamának megnövelése - általában az első évfolyam tananyagának két tanévre történő elosztásával - indokolt lehet.

A hallássérült és a beszéd fogyatékos tanulók nevelése-oktatása során fellépő fejlesztési feladatok tantárgyakra lebontva

Magyar nyelv és irodalom

Komplex nyelvi fejlesztésre van szükség, speciális feladatokkal, módszerekkel a nyelvi kommunikáció mind teljesebb értékű elsajátításának céljából. Nagyothalló gyermek esetében minden évfolyamon szükséges az egyéni anyanyelvi nevelés biztosítása, melynek célja a nagyothalló gyermekek szükségleteihez igazított nyelvi korrekció, különös tekintettel a beszédérthetőség javítására, a nyelvi megnyilvánulások szintjének minél jobb közelítésére a halló gyermekek kommunikációjához.

A műveltségi terület speciális fejlesztési részterületei valamennyi évfolyamon:

a) Hallás-, ritmus-, mozgásnevelés

Közvetlenül a hallássérülést és annak következményeit tantárgyi keretekben, egyénre tervezett fejlesztési programmal lehet csökkenteni, kompenzálni. Speciális tevékenykedtetés célozza a beszédhallás, a hangos beszéd további komponenseinek - mozgási, ritmikai - fejlesztését. A fejlesztési program az egyéni adottságok figyelembevételével készül. Az elért teljesítmények az egyéni adottságok miatt nagy eltérést mutatnak, közös követelményrendszerének meghatározása nem indokolt.

b) Beszédhallás-nevelés

Speciális eljárásokkal valamennyi anyanyelvi tantárgy keretében megjelenik. További alkalmazása minden tantárgy, foglalkozás keretében szükséges.

c) Helyes ejtés

Döntően a hangzásilag érthető beszéd komplex kialakítása, fejlesztése céljából az egyén adottságaihoz igazodóan, individuális keretek között folyó foglalkozás. A fejlesztés az egyéni anyanyelvi nevelés keretei között történik hagyományos és modern technikai eszközök, speciális módszerek alkalmazásával.

d) Szájról olvasás

A beszédhallás elégtelensége vagy hiánya miatt a beszédértés vizuális formáját jelenti. Kiemelt feladata a nyelvi kombinációs készség, a vizuális emlékezet fejlesztése.

e) Jelnyelv

Sajátos, alapvetően szocializációs funkciójú, a nyelvi kommunikációt vizuális úton közvetítő forma (augmentációs kommunikáció) oktatása a 7. évfolyamtól valamennyi tanuló számára kívánatos.

f) olvasás-, írástanítási módszerként beszéd fogyatékos tanulók esetében a hangoztató-elemző, illetve a diszlexia-prevenációs olvasástanítási módszer ajánlott;

g) a súlyos beszéd fogyatékos tanulók anyanyelvi fejlesztésében hosszabb begyakorlási, érési szakaszok tervezendők;

h) az anyanyelvi fejlesztés, gondozás a nevelés minden színterén és helyzetében, az oktatás teljes időtartama alatt központi szerepet játszik.

Élő idegen nyelv

A tanulók oktatásában az élő idegen nyelv műveltségi terület tanítása az intézmény pedagógiai programja, helyi tanterve alapján szervezett keretekben, a nyelvi fejlettségi szint függvényében történik. Az oktatás folyamatában jelentős hangsúlyt kap az írásos forma. A tanítási módszerek és a tartalom megválasztásánál a hallásállapokra, a nyelvhasználat nehezítettségére figyelemmel kell lenni.

A nyelvi fejlettségi szint szerint célszerű a csoportokat szervezni.

Beszéd fogyatékos esetén annak típusához igazodó módszerek - pl. dadogók esetében az írásbeliség, diszlexiás tanulóknál pedig az auditív módszerek - elsőbbségét szükséges biztosítani.

Matematika

A nyelvi kommunikációs szint, a fogalmi gondolkodás, valamint a matematikai problémák felismeréséhez és megoldásához szükséges absztrakciós képesség szoros összefüggést mutat. Fentiekből következően a matematika eredményes oktatásának feltétele a fogalmi, gondolkodásbeli megalapozottság. Ennek további feltétele, hogy a nyelvi kommunikációs szint megfelelő alapokat biztosítson a gondolkodási műveletek elsajátításához.

Ember és társadalom

A műveltségi terület speciális fejlesztési tartalmát képezi a tér-idő viszonylatok kialakítása, a tájékozódási képesség, a történésekből, folyamatokból a tendenciák felismertetése. Segítségét nyújt a hallássérült és beszéd fogyatékos embernek sajátos problémái miatti akadályozott helyzetében a társadalmi környezetben való eligazodásához, szocializációjához. Sérülésspecifikus tartalma kiegészül a siketek társadalmi beilleszkedését segítő szociális és jogi ismeretek oktatásával.

Ember a természetben. Földünk és környezetünk

A nyelvi kommunikációjukban és megismerő tevékenységükben akadályozott siket tanulókat gyakorlati tevékenykedtetéssel juttassa olyan alkalmazható ismeretek birtokába, melyek konvertálhatók a természeti környezet, a viszonylatok, összefüggések felismeréséhez.

Művészetek

Az önkifejezés, az információszerzés széles skálája teremthető meg e műveltségi terület tartalmain keresztül. A kreativitás fejlesztése szempontjából megkülönböztetett jelentőséggel bír a vizuális kultúra sokoldalú művelése, a személyiség fejlesztésében a dráma és a tánc adta lehetőségek kihasználása. A tanulók teljesítménye e részterületeken eléri, esetenként meghaladhatja a halló társak produktumait. A műveltségi terület tantárgyain belül az ének-zene fejlesztési feladatait speciális módon kell kialakítani, melynek célja a hallóképesség fejlesztése, a természeti-társadalmi környezet hangjainak megismertetése, az emberi beszéd akusztikus felfogásának a segítése. Szegregált oktatás esetén „Hallás és zenei nevelés” tantárgy beépítése javasolt a helyi tantervbe.

Informatika

A hallássérült és beszéd fogyatékos tanulóknak az információszerzésben és kommunikációban meglévő akadályozottságuk következtében alapvető szükségük van a vizuális információszerzés, feldolgozás és átadás legkorszerűbb technikáinak ismeretére és ezek alkalmazására. Ezeknek az ismereteknek a jelentős részét a számítástechnika fogja át. Megkülönböztetett a jelentősége az írásos kommunikációban.

A lehető legkorábbi életkortól javasolt, hogy megismerkedjenek az információcsere technikai lehetőségeivel. A fentiek indokolják, hogy a hallássérült és beszéd fogyatékos tanulók elsajátítsák a gépirást és a számítógép kezelését is.

Életvitel és gyakorlati ismeretek

Megkülönböztetett jelentősége a hallássérült és beszéd fogyatékosok oktatásában abban áll, hogy lehetőséget biztosít a manuális készségek magas fokú fejlesztésére, a mozgássorok összerendezettségének fokozására, az önálló életvitel megalapozására. Feladata, hogy direkt módon alapozza meg a munkavégzésre történő felkészülést, a pályaválasztást is.

A közlekedés világában való részvételre történő felkészítés hangsúlyos szerepet kap az oktatásban, mivel a hallássérült és beszéd fogyatékos gyermek és felnőtt a baleseteknek, veszélyhelyzeteknek fokozottabban van kitéve.

Testnevelés és sport

Speciális szerepe többirányú. A fejlesztésnek figyelembe kell vennie a tanulók adottságait, az átlagosnál gyakrabban előforduló mozgáskoordinációs zavarokat, testi fejlődési rendellenességeket. A tehetséggondozás fontos területe is egyben, ahol a hallássérült és beszéd fogyatékos tanulók jó adottságaikat fejlesztve a halló társakkal azonos teljesítményekre képesek. Feladata a fizikai munkavégzésre történő testi és pszichikai felkészítés, a halló gyermekekkel való kapcsolatok kiépítése, versenyhelyzetek teremtése.

8. A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK

Sajnos mindig voltak és lesznek is szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek. *Hátrányos helyzetű* minden olyan gyermek, akit családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelembe vett, illetve aki után rendszeres gyermekvédelmi támogatást folyósítanak. Iskolánkban kiemelt feladatként kezeljük a szociális hátrányokkal küzdő fiatalok feltérképezését, problémáik megismerését. Az osztályfőnökre hárul a feladat, hogy a szülőkkel elbeszélgetve megismerje gondolatait, s ha szükséges a gyermekvédelmi felelős segítségét kérje. Az alábbiakban felsorolt tevékenységi formákkal igyekszünk hátrányaikat enyhíteni.

Alsó tagozaton *napközis*, felső tagozaton *tanulószobai* foglalkozásokon segítjük tanulásukat.

Lemaradásait a felzárkóztató, korrepetáló programokat szervező pedagógusaink segítségével hozhatják be. Kiváló képességekkel rendelkező hátrányos helyzetű tanítványaink *tehetséggondozó programokon, szakkörökön* fejleszthetik tudásukat.

A szülői értekezleteken, fogadóórákon, családlátogatásokon felhívjuk az érintett szülők figyelmét a különböző szociális juttatások lehetőségeire.

Ezek a következők lehetnek:

Életkörülményeiket figyelembe véve ingyenes vagy csekély mértékben térített napközis ellátásban ill. ebédeltetésben részesülnek a gyermekek. *Konkrétabban:* a mindig aktuális táblázat szerint az egy főre jutó nettó jövedelem alapján ingyenesen étekezhetnek szociálisan rászoruló tanulóink.

Normatív támogatásban részesülnek a *napközis ellátásban, illetve ebédeltetéskor* a rendszeres gyermekvédelmi támogatást kapók, a három vagy több gyermekes családban élők, a tartósan beteg vagy fogyatékos gyermekek.

Az osztályfőnökök illetve a gyermekvédelmi felelős javaslata alapján további szociálisan rászoruló tanulóink kaphatnak úgynevezett *méltányossági* támogatást.

Ingyenesen juthatnak tankönyvhöz a normatív támogatásban részesülőknél kívül az egyedülálló szülők gyermekei is, ezen kívül az egy főre jutó állami támogatást az osztályfőnökök javaslata alapján tovább osztjuk, ezzel is segítve a hátrányos helyzetű gyermekeket és szüleiket.

A szociális hátrányok enyhítésében nagy szerep hárul az osztályfőnökre. Törekszünk arra, hogy minden szociális problémával küzdő családnál az osztályfőnök családlátogatásra menjen, ahol a problémákat közelebbről megismerheti, ezek enyhítésére vagy megoldására javaslatot tehet.

Iskolánk az igazgató, a gyermekvédelmi felelős illetve az osztályfőnökök által szoros kapcsolatot tart fenn partnereivel, a Szociális és Gyermekvédelmi Irodával, valamint a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálattal. A Gyermekjóléti Szolgálattal alsó tagozaton esetmegbeszélő csoportokat tartunk, hogy minél hatékonyabb lépéseket tehessünk tanítványaink érdekében. Mivel sajnos a szociális hátrányok gyakran tanulási kudarcokkal is párosulnak, így különösen fontos, hogy az érintett pedagógusok az osztályfőnökkel illetve gyermekvédelmi felelősünkkel rendszeresen konzultáljanak. Ha a probléma az iskolában már nem oldható meg, a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálattal felvesszük a kapcsolatot.

Amennyiben a hátrányos helyzetű gyermek körülményei oly mértékben romlanak, hogy ellátása már nem kellő mértékben biztosított, intézkedést kezdeményezünk a megfelelő hatóságoknál, a Szociális és Gyermekvédelmi Irodánál.

Osztálykirándulások, erdei iskola, fényképek, színházlátogatás stb. esetén felmerülő plusz költségek vállalása szociálisan hátrányos helyzetű tanulóink számára természetesen nem kötelező. Az iskola, illetve az osztályfőnök esetleg a DÖK, ha tud, anyagi segítséget nyújt a gyermek számára pályázatokból vagy egyéb forrásokból. Ha ilyen megoldást nem sikerül találnunk, akkor az osztályfőnök és a szülő konzultáció után közösen dönt a továbbiakról, szükség esetén helyben foglalkozást biztosítunk a kirándulás idejére.

Hátrányos helyzetű gyermekeinket egyéb támogatásokkal is segítjük: *hozzájárulunk nyári táborozásukhoz*, keressük a lehetőségeket, hogy *ösztöndíjak* vagy *pályázatok* elnyerésével is az ő életüket, tanulásukat tegyük könnyebbé.

Pályaválasztási felelősünk az osztályfőnökökkel karöltve a legmegfelelőbb pálya felé orientálva támogatja továbbtanulásukat.

Igyekszünk drog-és bűnmegelőzési programok segítségével is a helyes út felé terelni őket. E témáról bővebben Az *ifjúsági és gyermekvédelmi kapcsolatok* című fejezetben lehet olvasni.

Összefoglalva: Az iskolai gyermekvédelmi ill. más tevékenységi formák, pl. anyagi vonatkozású szocializáció segítségével minden lehetséges eszközt felhasználva *kell és lehet* a hátrányokat leküzdni, vagy legalábbis enyhíteni.

9. A PEDAGÓGIAI PROGRAM VÉGREHAJTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES NEVELŐ-OKTATÓ MUNKÁT SEGÍTŐ ESZKÖZÖK ÉS FELSZERELÉSEK JEGYZÉKE

9.1. ESZKÖZELLÁTOTSÁG

9.1.1. TANKÖNYV ÉS TANESZKÖZ VÁLASZTÁS ELVEI:

A 11/1994. (VI.8.) MKM rendelet 7. számú mellékletében meghatározott minimális eszköz és felszerelésjegyzéket vettük alapul.

Másfelől a PSZK által kiadott ajánlott eszközjegyzéket használtuk fel eszköz- ellátottságunk kielégítésére.

A kerettantervekhez és az alkalmazott módszerekhez legjobban illő tankönyvek kerülnek felhasználásra. Az adott korcsoportonkénti nagy választékra való tekintettel a tartalom és az igényes külső megjelenés is szempont.

A tanuló tankönyvlistájáról a szülő értesítést kap. A szülő által bejelölt és aláírásával igazolt tankönyveket rendeli meg az iskolai tankönyvfelelős.

Az idegen nyelvű – angol, német – tankönyvek választásánál még egyéb szempontok is érvényesülnek. A munkaközösségeknek a tananyag fokozatos egymásra épülését is figyelemmel kell kísérni évfolyamonként. A kreatív gondolkodásra serkentésnek az esztétikus kivitellel összhangban kell megjelenni a tankönyvválasztásnál.

A sajátos nevelési igényű tanulók számára a tankönyv és taneszköz választást a tanuló egyéni szükségletei határozzák meg, melyhez a gyógypedagógus, utazó szaktanár segítséget nyújt.

9.1.2. MAGYAR IRODALOM

Betűtanuláshoz falitáblák
Helyesírási és nyelvtani táblázatok és applikációk
Írók , költők arcképei
Időszalag
Szemléltető képek olvasáshoz és fogalmazás tanításához
Betűsín
Betűkészlet
Szóképek (sorozat)
Hívóképek
Magyar értelmező kéziszótár

Magyar helyesírás szabályai
Idegen szavak és kifejezések szótára
Ki, kicsoda a magyar irodalmi életben
Történelmi személyek arcképei
Szólások és közmondások
Mondák könyve
Videofilmek
Oktató CD-k
Paraván bábokkal

A könyvtárban 8600 db könyv szerepel a nyilvántartásban. Ezek a könyvek különféle típusúak. Ifjúsági szépirodalmi, ismeretterjesztő, kézikönyvek, szótárak, enciklopédiák, tartós használatú tankönyvek valamint felnőtt szépirodalmi könyvekből áll. Ezekon kívül hangkazetták, CD-k (160 db), videók (90 db), CD-ROM-ok (55 db) található az állományban.

Az évenkénti beszerzés változó. A könyvek gyarapodása kb. 300 darabra tehető.

A selejtezés mértéke is változó. Átlagosan 150 darab rongálódik meg olyan mértékben, hogy használhatatlanná válik.

A kölcsönözhető tartós tankönyvek száma 1600 darab.

9.1.3. NÉMET NYELV ÉS IRODALOM

A legfontosabb tárgyi feltételt a tanterem célszerű berendezése biztosíthatja. Alapvető fontosságú, hogy mozgatható asztalok vagy padok, illetve székek álljanak rendelkezésre. Ez a kommunikációt elősegítő – lehetőleg félkör alakú – ülésrend kialakításához szükséges. Fontos még, hogy legyen a tanteremben elegendő hely mozgásos játékok, körjátékok számára, valamint egy szőnyeg a mesesarokban, kispárnákkal. Legyen lehetőség az órán elkészített tárgyak (pl. képek) és szemléltetőeszközök elhelyezésére. Nagyon hasznos egy idegen nyelvi kiskönyvtár létrehozása, ahol a mesekönyvek, verseskönyvek kaphatnak helyet.

A hanghordozók közül elsősorban magnetofonra, valamint írásvetítőre van szükség. Legyen minden tanulónak hozzáférhető helyen külön felszerelése a manipulatív tevékenységekhez: olló, ragasztó, filctollak stb. (Természetesen előny, ha van a tanteremben videó és számítógép is.)

A nyelvtanításban a kommunikatív készségfejlesztés (és nem ismeretátadás) áll a tanítás középpontjában. A 4. évfolyamon ez kiegészül még a nyelvtanulás iránti motiváció felkeltésével, ill. erősítésével. Mindezek a követelmények miatt elengedhetetlen, hogy a nyelvtanár kiválóan ismerje a 9-10 éves korosztályt, és rendelkezzen a kisiskolások oktatásakor adekvát és hatékony pedagógiai és módszertani felkészültséggel.

Különösen nagy előny ennél a korosztálynál, ha nyelvtanár jó rajzkészséggel, ének- vagy hangszeres (pl. gitár) tudással is rendelkezik.

Mivel a nyelvi készségek közül a hallásértés és a kiejtés ebben a korban fejleszhető leghatékonyabban, fontos, hogy a tanár hiteles mintaként szolgáljon a gyerekek számára.

Összességében a nyelvtanítás más tárgyakhoz képest viszonylag kevés tárgyi feltétel mellett és alacsony anyagi ráfordítással végezhető magas fokon.

A legfontosabb tárgyi feltételek a következők:

mozdítható asztalok és székek (hogy az óra jellegének megfelelően átrendezhető legyen a tanterem),

nagyméretű tábla (színes krétákkal vagy tollakkal),

írásvetítő, diavetítő, sötétítő függöny,
 poszterek, képsorozat (pl. abc, állatok, számok, mondókák), térképek
 idegen nyelvi kiskönyvtár (lehetőség az iskolai és az otthoni olvasásra, felszerelve nagyalakú mesekönyvekkel,
 képeskönyvekkel, dalos és mondókás kötetekkel, szintezett olvasmányokkal, képes szótárakkal, informatív kiskönyvekkel,
 gyerekeknek szóló folyóiratokkal stb.),
 szókértékártyák, képkértékártyák, (idegen nyelvi) társasjátékok, akár több játszócsoportnak megfelelő mennyiségben,
 magnó (üres és műsoros kazettákkal).
 Ajánlott még a nyelvi órára
 elég szabad hely a mozgásra (pl. szituációs játékok, körjátékok, sorversenyek, párkeresés, osztálytermi felmérés készítése),
 mesesarok: körbeülésre alkalmas terület szőnyeggel,
 tévé- és videolejátszó (videokazettákkal), esetleg CD-lejátszó és számítógép (megfelelő szoftverekkel)
 Egyéb taneszközök
 kartonpapír, rajzlap, olló, filctollak, ragasztó, színes ceruzák, festék
 bábfigurák
 magnó hangkazettákkal
 diavetítő, diafilmek (mesékkel)
 nyelvi CD: Manó Német 1. és 2.
 néhány óvodás, kisiskolás gyermekeknek szánt mesekönyv (egy-egy oldalon 1-2 rövid mondattal vagy négysoros versikével)
 továbbra is legyenek benne színezésre, festésre alkalmas rajzok
 eleinte a képek, tárgyak csak egy-egy szavas aláírással jelenjenek meg
 a témaköröknek megfelelően tartalmazzon rövid szövegeket, szituációkat
 legyenek benne kommunikatív és könnyű nyelvtani gyakorlatok
 a mondókák a témakörökhöz kapcsolódjanak (témájukban és helyileg is)
 a dalok is a témakörökhöz kapcsolódjanak, de azok lehetnek a tankönyv végén a függelékben
 az illusztrációk (rajzok, képek, fényképek) szemléletesek legyenek (viccesek is lehetnek), de ne bonyolultak
 a szövegek, szituációk stb. feleljenek meg a gyermekek életkorának és érdeklődésének
 legyenek benne játékok, és bábjátékokra alkalmas rövid mesék
 legyen benne részisméltés, ismétlés
 Fontos a *külső* megjelenítés is
 színes, akár képekkel is illusztrált borító
 a könyvben sok kép legyen
 tartalmazzon színezésre, kifestésre alkalmas rajzokat is.

A tankönyv kiválasztásánál ügyeltünk arra, hogy olyan tananyagot válasszunk, amely figyelembe veszi a magyar nyelvtanuló speciális igényeit (pl. a progresszió üteme, kontinuitás), és hangsúlyt helyez az interkulturális megközelítésre, különösképpen a magyar és a célnyelvi országok/kultúrák összehasonlítására.

A tankönyv választásunknál arra törekedtünk, hogy mind a tanár, mind a tanulók teljes megelégedését tudjuk szolgálni, és közösen a legnagyobb fejlődést éri el a célnyelv tanításában és elsajátításában.

NAT kompatibilitás Taníthatóság

Interkulturális ismeretek Kiejtés, intonáció

Alapok megteremtése A könyv stílusa

Motiváció Életszerűség

Világos felépítés Változatos, az életkornak megfelelő témák

A nyelvi egységek egymásra épülése Korszerű tananyag

Készségfejlesztés Koncentráció más tantárgyakkal

A szókinccs mennyisége és minősége A hangkazetta anyaga

Játékosság Változatos feladatok

Fokozatosság Sokszínűség

Vonzó ábrák, képek Ár-érték arány

9.1.4. ANGOL NYELV

egynyelvű és kétnyelvű szótárak

TV és videó lejátszók

tanári nyelvkönyvek és másolható segédanyagok

angol nyelvi programok CD-ROM-on

gyermekirodalmi könyvek

angol-magyar, magyar-angol közepes-szótárak

ismeretterjesztő videofilmek Nagy Britanniáról

kazettás magnók

flash card-ok, kiegészítő képanyagok

hangkazetták, CD-k,

oktatást segítő könyvek, segédanyagok

9.1.5. MATEMATIKA

1.-4. osztályig

Hívóképek 1-10

Számkártyák

Számegyenes

Matematikai számtáblák

Űrmértékek

Hosszmérték

Mérleg, súlykészlet

Mértani testek

Matematikai építő

Babilon

Szögestábla

Logikai készlet

Színes rúd

Pálcikák és korongok

Demonstrációs óra

Demonstrációs hőmérő

Törték ábrázolása

Síkidom készletek

Hordozható írásvetítő

Epidiaszkóp

Tanári táblai mérőeszközök (körző, vonalzó stb.)

Dienes készlet

Oktató CD lemezek

9.1.6. MATEMATIKA A NÉMET TAGOZATON

A taneszközök egy része a gyerekeket körülvevő tárgyaktól kerül ki (a tanító vagy a gyerekek gyűjthetik) változatlanul vagy kis változtatással. Más részük azonban mesterségesen, meghatározott céllal kifejlesztett eszköz. Az előbbiekre csak példákat sorolunk (egy-egy tanulási célhoz kapcsolva), az utóbbiakat pedig maradéktalanul felsoroljuk.

A) Tárgyak, gyűjtemények, játékok a gyerekek környezetéből

Rövidítések:

H-L Gondolkodási, megismerési módszerek; halmaz, logika

K Kombinatorika

Sz-A Számtan, algebra

/sz számfogalom építése, számlálás, közelítő számlálás

/mé mérés

/mű műveletek értelmezése, műveleti tulajdonságok

Ö-F-S Összefüggés, függvény, sorozat

G Geometria

St-V Statisztika, valószínűség

* A mennyiséget csak a legszükségesebb esetben jelöljük.

Név: (mennyiség*)	A felhasználás területei
Termékek (vadgesztenye, bab, lencse, rizs, kukorica, borsó, mák, kb. egy-egy dl-nyi mennyiségben), falevelek	Sz-A/sz, mé, mű
Csomagolópapírok, tapétadarabok, szövetdarabok apróbb-nagyobb mintával	Sz-A/sz; G
Apró használati és játéktárgyak (ceruzák, tollak, füzetek, műanyag poharak, tálcák, szívószálak, doboznyi gemkapocs, gyufaszálak, szög, rajzszög, gyöngyszemek, építőelemek, pénzérmék, kártyák, papírlapok, borítékok ...)	Sz-A/sz, mé, mű; K; G
Üres dobozok, üvegcsék	Sz-A/sz, mé
Zsinegdarabok, papírcsíkok, láncok (pl. gyöngylánc, gemkapocslánc, szívószállánc)	Sz-A/mé
Fonalkarikák, szalagkarikák	H-L
Szövegek (könyv, kiemelt szövegrészek ...)	Sz-A/sz; St-V
Gombok	H-L; Sz-A/sz, mé
Társasjátékbábuk	Sz-A/sz, mű;
Játéktáblák (sakktábla, malom, játékpálya)	St-V
Vásárlási blokkok, használt utazási jegyek	Sz-A/sz, mű
Olló	G
Zsebtűkör	G
Átlátszó papírlapok, celofán (1 csomag/év)	G
Mozaikjáték (Tangram, Ezt rakd ki!)	G; Sz-A/mé
Játékkártyák (Fekete Péter, Csacsi Csabi, Bohócok; memóriakártyák)	H-L; K; St-V
Babilon-készlet (TRIÁL)	G

B) Megvásárolható taneszközök

Név: (mennyiség*)	A felhasználás területei
Mérőszalag papírból (PIÉRT, ÁPISZ)	Sz-A/mé
Egyenes vonalzó, háromszögvonalzó (PIÉRT, ÁPISZ) 1-1 db	Sz-A/mé; G
Sablonok (PIÉRT, ÁPISZ)	G

Név: (mennyiség*)	A felhasználás területei
Körző (PIÉRT, ÁPISZ)	G
Piros-kék korong (1 doboz) (PIÉRT, ÁPISZ)	Sz-A/sz, mé, mű
Számolópálca (1 csomag) (PIÉRT, ÁPISZ)	Sz-A/sz, mé, mű
Dobókocka (3 db) (PIÉRT, ÁPISZ)	Sz-A/sz, mé, mű; St-V
Számkártyák (PIÉRT, ÁPISZ; 1. és 2. osztályos Munkafüzet mellékletében)	Sz-A/sz, mű; K
Játékpénz (PIÉRT, ÁPISZ; 1. és 2. osztályos Munkafüzet mellékletében)	Sz-A/sz, mű
Pontrácsok, vonalhálók (PIÉRT, ÁPISZ)	G
Zsebszámológépek	Sz-A, Ö-F-S

C) Meghatározott céllal készített taneszközök

Név: (mennyiség*)	A felhasználás területei
Logikai játék (különbéféle változatban)	H-L; K; Ö-F-S; St-V
Színesrúd-készlet	Sz-A/sz, mé, mű; Ö-F-S; G; K; St-V
Dienes-készletek (kiegészítő készlet a színesrúd-készlethez)	Sz-A/sz, mé, mű; G
Lettárlap	Sz-A/sz, mé, mű
Tér- és síkmértani modellezőkészlet	G
Lyukas- vagy szögestábla gumigyűrűkkel	Sz-A/sz, mé, mű; G
Törtés készlet; törtés mozaik	Sz-A/sz, mé, mű
Abakusz	Sz-A; Ö-F-S

Szemléltetést segítő eszközök

A tanulók által használt eszközök nagyobb méretben.
Számegyenesek, mérőszalagok különböző beosztással.
Írásvetítő.

9.1.7. TERMÉSZETISMERET

1-4. osztály

Biológia Album	A madár életközössége
Stieffelt térkép (tanulói)	A valóságtól a térképig
Falitáblák	Magyarország domborzati térképe
A négy évszak	Magyarország közigazgatása
A víz falikép	Földgömb
A közlekedés falikép	Íránytűk
A mező életközössége	Tanulókísérleti eszközök
Az erdő életközössége	Virágmodellek

9.1.8. RAJZ –VIZUÁLIS KULTÚRA

1.-4. osztály

Szemléltető testek
Reprodukciók
Színtabló
Videófilmek
Művészeti CD-k
Bemutató asztal

9.1.9. ÉNEK –ZENE

1.-4.osztály

Dallam kirakó	Magnó és kazetták
Ritmus kirakó	CD-k
Hangjegy kirakó	Furulya
Metronóm	Hangvilla
Ritmus hangszerek	Zeneszerzők arcképsorozat
Lemezjátszó	

9.1.10. INFORMATIKA

Számítógépek teljes konfigurációval, hálózatba kötve, internet kapcsolattal
Színes nyomtató
Digitális fényképezőgép
Szoftverek
Flopilemezek, CD-k
fali szemléltető eszközök különféle hardver eszközök működéséről
CD-ROM-ok a különböző eszközök működéséről

9.1.11. TECHNIKA – HÁZTARTÁSTAN

1.- 4. osztály

Szerszámok és eszközök a fa megmunkálásához
Technikai építődoboz
ollók

9.1.12. NAPKÖZIS

ollók
filcanyag, színes karton
könyvek, labdák, football labda
mese, dal hangkazetták
gyermekirodalom videoszalagon
lemezjátszó, CD lejátszók
társasjátékok
sporteszközök
ping-pong asztal
színes ceruzák, filctollak, zsírkréták

10. A SZÜLŐK, A TANULÓK ÉS A PEDAGÓGUSOK EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK FORMÁI, TOVÁBBFEJLESZTÉSÉNEK LEHETŐSÉGEI

A szülő, a tanuló és a pedagógus együttműködésének két fontos alapja van:

- közös a céljuk, hogy életkoruknak megfelelően képzett, tájékozott, kreatív, az új információkkal és kihívásokkal szemben nyitott gyermeket neveljenek
- a felismert és vállalt célok megvalósítása érdekében közösen kell cselekedniük, minden félnek bele kell adni a saját tudását és akaratát, melyeket össze kell hangolni.

Ezek csak akkor valósulhatnak meg, ha minden fél között megfelelő az információ áramlása, ha mindenki nyitott a másik problémájára, melyeknek a megoldásában segítők, konstruktívan vesz részt. Többféle eszköz áll mindenki rendelkezésére ahhoz, hogy informálódhasson és tarthassa a kapcsolatot a többi féllel. Ezeket vesszük itt sorba.

10.1. SZÜLŐ-PEDAGÓGUS EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK LEHETŐSÉGEI, ESZKÖZEI

A szülőknek gyermekük beiratásakor joga és lehetősége van arra, hogy megismerjék az iskola pedagógiai céljait, melyet a nevelési program tartalmaz a pedagógiai program részeként.

Intézményünk nyitott iskola, melyben a tantestület és az iskolavezetés kész a diákokat vagy az iskola egészét érintő kérdésekben személyes konzultációra, a problémák megbeszélésére. Fontosnak tartjuk a személyes kontaktust, hogy mindenki minél előbb tájékozódjon az iskolai életéről

Szülői értekezletet évente az alsóban négyet, a felsőben hármat tartunk. Év elején tájékoztatjuk a szülőket a tanév rendjéről, ismertetjük a házirendet, melyet mindenki meg is kap az iskolaújság különszámában. Elmondjuk a tanórán kívüli programokat, a tanulók értékelésének alapelveit és módjait, és megválasztjuk az osztály szülői képviselőjét.. A félévi értekezleten értékeljük az első félév tanulmányi eredményeit, tájékoztatást nyújtunk a gyerekek fejlődéséről, megbeszéljük a felmerült problémákat és a további teendőket. A harmadik szülői értekezleten értékeljük az egész tanév tapasztalatait. Alsóban szükség esetén plusz értekezletet tartunk az aktuális kérdésekről, mivel a kicsiknél még több megbeszélnivaló van, mint a felsősöknél. Az értekezleteken felmerült javaslatokról, véleményekről egy héten belül írásban tájékoztatjuk az iskola vezetését.

Ezeket kívül szükség szerint külön értekezletet tartunk a továbbtanulással és az erdei iskolákkal kapcsolatban.

Minden szülői értekezleten jelenléti ívet írnak alá a szülők.

A **fogadóórákon** lehetőség nyílik az egyéni konzultációra a szülő és a tanárok között. Általában október, december, március, május első hétfőjén, 17 órakor tartjuk. [Indokolt esetben \(pl hallássérült és beszéd fogyatékos tanuló\) egyéni konzultációt tartunk, melyen szükség esetén a gyógy pedagógus is részt vesz](#)

A **Szülői Fórum** lehetőség arra, hogy a szülők tagjaikon és képviselőiken keresztül közvetlenül az igazgatótól kapjanak tájékoztatást az őket érdeklő kérdésekben, illetve javaslataikat, észrevételeiket egyenesen neki tegyék meg. Ezen a fórumon nyílik lehetőség arra is, hogy a szülők az egész iskolát érintő kéréssel, ötletekkel forduljanak az iskola vezetéséhez. Erre évente minimum háromszor kerül sor. A Szülői Fórum vezetője ezen kívül minden szükséges esetben összehívja a fórumot. A képviselőket az első szülői értekezleten választják meg a szülők. A képviselők kötelezettsége a Szülői Fórum ülésein való részvétel, a jegyzőkönyvek és az információk továbbítása, a kommunikáció elősegítése. A Szülői Fórum nyitott, a megválasztott tagokon kívül bármelyik szülő azon részt vehet. A Szülői Fórumnak van elnöke, akit a fórum tagjai választanak meg. A Szülői Fórumnak faliújsága, honlapja, valamint email címe van, ahol a szülők egymással kommunikálni tudnak.

Az **iskolai évkönyvben** a szülők és a gyerekek képet kaphatnak az iskola életének egészéről, a tanév során történt jelentősebb eseményekről és az elért eredményekről. Ebben a kiadványban bemutatkozik az összes osztály, sok érdekes dolgot lehet megtudni a mindennapokról, melyeket képekkel, rajzokkal illusztrálnak az osztályok. Csak akkor tudjuk kiadni, ha az anyagi feltételek adottak.

Iskolánkban félévente egy-egy **nyílt órát** tartunk a szülőknek. Ekkor bepillanthatnak az osztály és saját gyermekük iskolai munkájába, valamint a tanárok módszereibe, mentalitásába.

Nagy hangsúlyt fordítunk arra, hogy a leendő elsőseink szülei időben és megfelelően legyenek tájékoztatva az iskolánkról. Ennek érdekében a beiratkozást megelőző évben két tájékoztató szülői értekezletet tart az igazgató és a leendő elsős tanítók. Az egyiket novemberben, a másikat márciusban. Ezen kívül még kétszer jöhetnek a szülők bemutató órákra, ahol a leendő tanítókat nézhetik meg. A tanév alatt az év eleji munkatervben meghatározott rendszerességgel tartanak a leendő elsős tanítók óvodásoknak való délutáni foglalkozást, ahol a szülők és a gyerekek is közelebbről megismerhetik a leendő osztályfőnököket és angol nyelvtanárokat.

Adminisztratív eszközökkel is tájékoztatjuk a szülőket gyermekük magatartásáról, szorgalmáról, tanulmányi előmeneteléről. Ez első osztályban és a második osztály első félévében írásos tájékoztatás, a későbbiekben pedig érdemjegyekkel követhetik nyomon gyermekük eredményeit az ellenőrzőben és a bizonyítványokban.

Internetes honlapunkon mindig friss információkat találhatnak az érdeklődők.

10.2. DIÁKOK ÉS TANÁROK KÖZÖTTI KAPCSOLATTARTÁS FORMÁI

Az **iskolai diákönkormányzat** és a vezetőség együttműködési megállapodást kötött, amely szabályozza kapcsolattartásuk feltételeit és lehetőségeit, és tisztázza a DÖK jogait. A DÖK képviseletére, az iskolavezetéssel, a nevelőttestülettel való kapcsolattartásra a DÖK-öt segítő tanár jogosult. A DÖK kéthetenként megtartott gyűlései jelentik a legfőbb fórumot arra, hogy a tanulók választott képviselőiken keresztül véleményt nyilvánítsanak az iskolai életben felmerült kérdésekről, tájékoztatást kapjanak az őket érintő ügyekben, és éljenek a törvényben biztosított jogköreikkel (döntési jogkör,

egyetértési jogkör, véleményezési jogkör, javaslattevési jogkör). Felső tagozaton minden osztályból van egy küldött, aki képviseli az osztályt. Fontos feladatuk a gyermek és diákjogok védelme. Beleszólásuk van az iskolai házirend elkészítésében. Év végén a teljes iskolai tanulólétszámmal DÖK gyűlést tartunk, ahol a jelöltek megtartják kortesbeszédüket, majd megválasztjuk a következő évre a DÖK elnököt.

Az **osztályfőnöki óra** a gyermekek tájékoztatásának, véleményük megkérdésének egyik legfontosabb színhelye, melyen lehetőség nyílik a felmerült problémák kezelésére.

Havi egy alkalommal tartunk **iskolagyűlést**, ahol az iskola vezetése összefoglalja az elmúlt időszakban történeteket és említést tesz a dicséretekről és az elmarasztalásokról. Ilyenkor általános és egyedi dolgokra is sor kerül. Ezen az iskola összes osztálya részt vesz.

Az **iskolai faliújságról** a tanulók tájékozódhatnak a tanórán kívüli programokról, versenyeredményeiről és az iskolai élet legfontosabb eseményeiről.

A nevelőtestület és a diákönkormányzat által elfogadott **házirend** biztosítja az iskola közösségi életének szervezését, a pedagógiai programban foglalt célok megvalósítását és az értékek követését. A házirend elősegíti az oktatási-nevelési célok megvalósítását, szabályozza az iskola belső rendjét. Tartalmazza a tanulói jogok és köteleességek leírását, valamint a tanulók jutalmazásának és fegyelmezésének formáit.

A napközben felmerült fontos tudnivalókról **körlevélben** tájékoztatjuk a kollégákat.

10.3. TANÁRI KÖZÖSSÉGEN BELÜLI KAPCSOLATTARTÁS

Tantestületi értekezlet a vezetőség és a tantestület közötti, illetve a tantestületen belüli kommunikáció legfőbb eszköze. Lehetőséget ad egymás tájékoztatására, a vélemények, javaslatok kinyilvánítására, a felmerült kérdések és problémák megbeszélésére. Erre minden hónap első hétfőjén kerül sor (kivéve január) Ezen kívül vannak még kiemelt értekezletek, az **osztályozó**, amit félévkor és év végén tartunk, valamint a **évnitó** és **tanévzáró értekezletek**. Az éves munkatervben meghatározott időpontban **félévi értekezletet** is tartunk. A hirtelen felmerülő aktuális kérdéseket a szünetekben rövidebb értekezleten beszéljük meg.

Az értekezleteken kitérünk az egyéni elbírálást igénylő gyermekekkel kapcsolatos (hallássérült és beszéd fogyatékos, BTMZ) esetmegbeszélésre. Fontos színtere az együttműködésnek az **sni integráció megvalósulása** következtében a **pedagógus-gyógy pedagógus együttműködése**. Ez többek között kiterjed az egyéni fejlesztési tervek közös összeállítására, a **taneszközök meghatározására, a fejlesztési stratégia kialakítására, módszerek megválasztására**.

Munkaközösségi értekezleteket is havonta egyszer tartunk. Az iskola vezetése a munkaközösség-vezetőkön keresztül tartja a kapcsolatot az alkalmazottakkal. A munkaközösségek (osztályfőnöki, angol, német nemzetiségi, alsós, napközis, humán, reál) az iskola oktatási és nevelési feladatainak egy-egy részterületén végzett munkát szervezik és ellenőrzik. Feladataik közé tartozik például a közös szervezésű szaktárgyi versenyek lebonyolítása.

Körlevélben tájékoztatja a tantestület tagjait az iskola vezetése a napi aktualitású kérdésekben.

Faliújságon és a tanárban elhelyezett óriási plakátokon hívják fel a tanárok kollégáik figyelmét fontos iskolai programokról, határidőkről, kérésekről.

A teljes iskolát megmozgató ünnepélyek, rendezvények szervezői gondoskodnak arról, hogy az összes érintett időben megkapja az esemény pontos **forgatókönyvét**, ezzel is segítve az összehangolt szervezést.

11. KÖRNYEZETI ÉS EGÉSZSÉGNEVELÉSI PROGRAM

11.1. A KÖRNYEZETI ÉS EGÉSZSÉGVÉDELEMRE VALÓ NEVELÉS TÖRVÉNYI ALAPJAI

Az ENSZ. 57. Közgyűlése 2002. December 20-án a 2005-2014 közötti évtizedet a *Fenntarthatóságra nevelés évtizedének* nyilvánította.

A nemzetközi közösség egy teljes évtizedet szán annak a célnak az elérésére, hogy az oktatás minden szintjét és formát áthassák a fenntarthatóság, a környezet –és egészségvédelem alapértékei.

A hazai jogi háttér az **Alkotmány** környezet –és egészségvédelemmel kapcsolatos paragrafusából vezethető le:

18. paragrafusa: A Magyar Köztársaság elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez

70. paragrafusa: A Magyar Köztársaság területén élőknek joguk van a lehető legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez.

Jogsabályok és intézkedések:

1995. Környezetvédelmi törvény (LIII.) 54. cikkely:

„...minden állampolgárnak joga van a környezeti ismeretek megszerzésére és ismereteinek fejlesztésére”. Az ismeretek terjesztése és fejlesztése állami, illetve önkormányzati feladat.

Magyarország második Nemzeti Környezetvédelmi Programjában (2003-2008.) önálló tematikus akcióprogram kapott helyet a környezettudatosság növelése érdekében. (132/2003 OGY határozat)

A *Nemzeti Fejlesztési Tervben* a fenntarthatóságnak való megfelelés horizontális célként szerepel

A *Nemzeti Alaptantervről* kiadott 243/2003. sz. kormányrendelet kiemelt fejlesztési feladatként definiálja a környezeti nevelést.

2. paragrafus 10. bekezdés:

„ A helyi tantervnek biztosítania kell, hogy a tanulók életkorához, az egyes tantárgyak sajátosságaihoz igazodva a tanuló elsajátíthassák az egészségfejlesztéssel, a fogyasztóvédelemmel, a környezetvédelemmel, a közlekedésre neveléssel, ...összefüggő ismereteket, felkészüljenek azok gyakorlati alkalmazására az infokommunikációs technológiák alkalmazásával.

11.2. EGÉSZSÉGNEVELÉS ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI PROGRAM CÉLJAI ÉS FELADATAI

Az **egészségnevelési program célja**, hogy a tanulók korszerű ismeretekkel és azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal rendelkezzenek egészségük védelme érdekében.

A program ösztönözze a tanulókat arra, hogy kialakuljon bennük az önmagukkal és környezetükkel szembeni felelősségérzet, ismerjék meg az egészségi állapot szempontjából fontosviselkedés és életmódformákat, valamint az ezeket befolyásoló tényezőket, lehetőségeket.

Célunk: hogy a tanulók megismerjék az egészséges életvitel és életmód elméleti és gyakorlati alapjait, a pozitív életszemléletet tekintsék a boldog és sikeres élet alapjának.

Az egészségnevelési program szorosan kötődik a környezeti nevelési programhoz.

A **környezeti nevelés program célja**, hogy elősegítse a tanulók környezettudatos magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezeti válság elmélyülésének megakadályozására, elősegítve az élő természet fennmaradását és a társadalmak fenntartható fejlődését. A fenntarthatóság pedagógiai gyakorlata feltételezi az egész életen át tartó tanulást, amelynek segítségével olyan tevékeny és tájékozott állampolgárok nevelődnek, akik kreatív, problémamegoldó gondolkodásmóddal rendelkeznek, eligazodnak a természet és a környezet, a társadalom, a jog és a gazdaság terén, és felelős elkötelezettséget vállalnak egyéni vagy közös tetteikben.

A környezeti nevelés során a tanulók megismerik azokat a múltbeli és jelenlegi folyamatokat, amelyek következményeiként bolygónkon környezeti válságjelenségek mutatkoznak.

Konkrét hazai példákon keresztül ismerjék fel a társadalmi –gazdasági változások, - modernizáció- pozitív, - és negatív hatásait a környezetre és az egyénekre.

A **környezeti nevelési program** beépül a tananyagba első osztálytól nyolcadik osztályig:

testnevelés tantárgyon belül

alsó tagozaton a környezetismeret tantárgyon belül,

a felső tagozatban 5.-és 6.osztályban a természetismeret tantárgyba,

7. és 8. osztályban elsősorban a biológia, a földrajz, kisebb mértékben a fizika és kémia tantárgyakba. (ld. később).

Az **egészségnevelési program**

testnevelés

az alsó tagozaton beépül a tananyagba,

a felső tagozaton 6. és 8. osztályban modulként szerepel a természetismeret és a biológia, fizika, kémia tantárgyakban. (lsd. később)

Mindkét program megvalósításához a tanórán kívüli tevékenységek kapcsolódnak, valamint integrálódnak az osztályfőnöki órák és más, humán tantárgyak körébe.

A program megvalósítása feltételezi a tanulók természettudományos szemléletének kialakítását, a folyamatos ismeretbővítést, a megismerési módszerek, a gyakorlati tudnivalók és az alkalmazás lehetőségeinek megismerését.

Meg kell ismerniük a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességeiket és jogaikat, a környezet ismeretén és a személyes felelősségen alapuló környezetkímélő magatartás alapelveit, az egészséges életmód jelentőségét és lehetőségeit.

Kiemelt célunk: a két program összekapcsolásával tanulóinkban kialakuljon a környezet iránti érzékenység, az ökológiai szemlélet, a helyes környezeti attitűdök, magatartás és viselkedés, az egészséges életmód és értékrend és a felelősségérzet.

11.3. AZ EGÉSZSÉGNEVELÉS ÉS A KÖRNYEZETI NEVELÉSI PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSA

11.3.1. BEÉPÍTVE A TANANYAGBA

Alsó tagozat – környezetismeret, testnevelés
 Felső tagozat – természetismeret
 Felső tagozat – földrajz
 Felső tagozat – biológia
 Felső tagozat – fizika, kémia
 Felső tagozat – testnevelés
 Felső tagozat – osztályfőnöki

11.3.2. TANÓRÁN KÍVÜLI TEVÉKENYSÉGEK

Sport
 Vetélkedők
 Tanításon kívüli szabadidős tevékenységek
 Versenyek
 Környezet és egészségvédelemmel foglalkozó akciók
 Különböző – a témában szervezett iskolai programok

11.3.3. A PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSA TANANYAGBA ÉPÍTVE AZ ALSÓ TAGOZATON

Testnevelés értelemszerűen tartalmazza az egészségnevelési program minden tényezőjét, a mozgás, az egészséges táplálkozás, a helyes életmódra nevelés egyik legfontosabb területe.

Környezetismeret

Minden évfolyamban az életkori sajátosságoknak megfelelően a környezetismeret tantárgyba beépítjük az egészségi nevelés és a környezetvédelem alapkérdéseivel foglalkozó tanórákat, megismertetjük a tanulókat a legalapvetőbb módszerekkel és ismeretekkel.

1. osztály:

A tananyag minimum 10 % -ában játékos formában ismerkednek meg a tanulók szűkebb környezetükkel (otthon, család, iskola), valamint az egészséges életmód alapvető kérdéseivel.

2. osztály:

A tananyag **minimum** 10%-ban foglalkoznak **környezetvédelmi** kérdésekkel, az

„Erdő élete” és a

„Rét élővilága” témakörökön belül.

Külön fejezetként jelenik meg a „Környezetünk védelmében”, amely megismerteti a tanulókat a az erdőben való helyes viselkedésre, egyszerű megfigyelési módszerekkel, a környezeti ártalmakkal

A tananyagban jelentős szerepet kapnak az **egészségnevelés** témakörök:

„Testünk részei”,

„A család”,

„Egészséges táplálkozás”,

3. osztály:

Ebben az évfolyamban is a tananyag minimum 10%-át teszik ki a **környezeti neveléssel** foglalkozó tanórák. Az itt szereplő témakörök a „Víz” és a „vízpart élővilága” és az ezzel kapcsolatos problémák.

Külön területként jelenik meg a **környezetszennyezés** módjai, pl. víz, valamint a lehetséges megelőzési módok megismertetése, - szelektív hulladékgyűjtés, komposztálás stb.

Az **egészségnevelés** keretén belül megismerkednek a tanulók az egyes betegségekkel, ezek lehetséges megelőzésével, a helyes táplálkozás alapjaival.

4. osztály:

Az alsó tagozatban itt jelenik meg legnagyobb arányban a **környezetvédelem és az egészséges életmódra nevelés**, - a tananyag kb. 30%-át teszi ki. Témakörök:

Élő környezetünk, - (madárvédelem, Magyarország)

Élettelen környezetünk- („Miért beteg a folyó, Környezetünk tisztasága, Hogyan vigyázzunk a környezetre, vizsgálódások, kísérletek „)

Ember és egészsége (megfigyelések, kutatások, gyermekek és felnőttek, a mentális veszélyek)

11.3.4. A PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSA TANANYAGBA ÉPÍTVE A FELSŐ TAGOZATON

Az egészséges életmód és az egészségtan, valamint a környezetvédelem program szervesen beépül a testnevelés, a

természetismeret, a biológia, a földrajz, kémia és fizika tantárgyak, valamint az osztályfőnöki órák menetébe.

Természetismeret - a kerettanterv szerint 5.-és 6. osztályban a tantárgy keretében az életkori sajátosságoknak megfelelően a tanulók megismerkednek hazánk természeti értékeivel, a környezetvédelem alapvető kérdéseivel és problémáival, egyszerű vizsgálati módszerekkel.

A természetismeret tantárgyon belül:

5. osztályban:

A „**természetismeret fizikai alapjai**”, keretében megismerkednek a tanulók az egyszerű fizikai mérésekkel és alapfogalmakkal. (pl: üvegházhatás)

„**A természetismeret földrajzi és biológiai alapjai** „**témakörben** foglalkozunk az egészséges életmód , -pl : helyes táplálkozás, ehető és mérges gombák, valamint a környezetvédelmi kérdésekkel.(levegőszennyezés , vízszennyezés stb.) Az elméleti órákhoz minden témánál „gyakorlatok” kapcsolódnak. (térképismeret, tájolás, vízvizsgálat, növényhatározás stb.)

6. osztályban

A természetismeret tantárgyon belül beépítettük évi 18 óras óraszámával az egészségtan oktatását, pl. mozgás és személyes higiéné, veszélyes anyagok , a kamaszkor problémái stb.

A Magyarország témakörön belül tájegységenként a természeti értékekkel (pl: nemzeti parkok) és a társadalmi környezettel (városok, a térség környezeti problémái) ismerkednek meg a tanulók.

Kiemelt témakörként szerepelnek **az ember és a környezete közötti kapcsolatok** vizsgálatai, a személyes tapasztalatok megbeszélése, a gyakorlati tudnivalók megismerése. (pl. madárvédelem, természetjárás stb.)

A 7. osztályban az oktatásban különválnak az egyes tantárgyak:

- földrajz,
- biológia,
- fizika,
- kémia tantárgyakra.

A földrajz tantárgy keretében:

7. osztályban lehetőségünk nyílik a komplex természettudományos és környezetvédelmi ismeretek átadására, - az általános természeti földrajz alapjait, valamint a kontinensek társadalmi és gazdasági problémáit elemezhetik a tanulók.

8. osztályban hazánk természeti és gazdasági környezetével ismerkedhetnek meg (Közép-Európa), ezeken kívül gyakorlati ismereteket szerezhetnek a megfigyelési és a gyakorlatban is használható módszerekről.

A biológia tantárgykeretén belül:

7. osztályban beépítettük a környezetvédelmi programokat témakörönként, - pl tengerek élővilága, - „vizek védelmében”, esőerdők, - „esőerdők védelmében”, „fuldoklik a tajga” stb. Ebben nagy szerepet kap az önálló kutatómunka, valamint a projektek készítése is.

A 8. osztályos tanmenetbe beépítettük a 18 óras egészségtan tananyagot is, amelyben az életkori sajátosságoknak megfelelő mértékben szerepel az egészséges életmód, valamint a drogreprevenció, társas kapcsolatok, és a környezetvédelem, pl. szelektív hulladékgyűjtés stb.

A **fizika és kémia** tanmenetekbe témakörönként beépülnek a témához kapcsolódó egészségügyi, -(pl: vegyszerek), környezetvédelmi problémák (pl: levegőszennyezés, sugárzások) megismerése, az ezzel kapcsolatos alapfogalmak elsajátítása, a megoldások és lehetőségek megismerése.

Az osztályfőnöki témák nagy hányada szól az egészségnevelésről és a környezeti nevelésről 5-8. osztályig.

5. osztályban a témakörök 15 % -a foglalkozik az egészséges életmóddal, a családdal és a környezetvédelemmel,

6. osztályban szintén 15 %-ot tesz ki az egészségvédelemmel és a környezetvédelemmel kapcsolatos témakör

7. és 8. osztályban a témakörök 20%-ában beszélgetünk a tanulókkal ezekről a témákról

A feldolgozási módok változatosak:

- szituációs játékok, szociometriai felmérések és ezek elemzése,
- a kamaszkori egészségügyi és viselkedési problémák elemzése és megbeszélése,
- az aktuális környezetvédelmi kérdések kutatása és értékelése,
- felvilágosító,
- drogreprevenációs előadások szervezése,
- közlekedési park látogatása ,
- a közvetlen környezet megismerése, otthonossá tétele
- a környezet megóvása
- a társadalmi viselkedési formák elsajátítása
- az értékek megőrzése
- vetélkedők szervezése stb.

11.3.5. TANÓRÁN KÍVÜLI TEVÉKENYSÉGEK

Sportköri foglalkozások:

Alsó és felső tagozatban szervezett délutáni gyerektorna, kosárlabda, labdarúgás, kézilabda foglalkozások szervezése és lebonyolítása.

Tömegsport rendezvényeken való részvétel:

Iskolai, kerületi, fővárosi, országos kezdeményezésre szervezett tömegsport versenyek szervezése, lebonyolítása, - mezei futóverseny, kerületi kosárlabda kupa, asztalitenisz verseny, kerületi futónap stb.

„**Jeles Napok** „– komplex környezeti vetélkedők szervezése egész éven át minden évfolyam számára (esetleg az aktuális eseményekkel kapcsolatos vetélkedők, akciók szervezése)

Ősz Napja – szeptember

Állatok Világnapja – október

A magyar kultúra napja – január

Tavaszi Napja – március

Föld Napja – április

A madarak és fák Napja – május

Európai nemzeti parkok Napja – május

Környezetvédelmi Világnap – június

Szakkörök szervezése (természettudományos, önismereti stb) az igényeknek, az érdeklődésnek megfelelően szervezett, nem kötelező jellegű szakköri foglalkozások szervezése és lebonyolítása

Ismeretterjesztő előadások, múzeumlátogatások szervezése (pl. Természettudományi Múzeum) az igényeknek megfelelően, nem kötelező jelleggel.

Állatkerti foglalkozások- szabadidőben szervezett, nem kötelező foglalkozások az igényeknek megfelelően

Részvétel nemzetközi környezetvédelmi programokban érdeklődés esetén (pl. az F. S. C. Magyarországi Tereptanulmányi Központ, a Science Across Europe, és a GLOBE programokban) programjaiban

Iskolai, kerületi versenyeken való részvétel, felkészítés, lebonyolítás (Teleki Pál földrajz verseny, Kaán Károly, Hermann Ottó, Mérey Ferenc biológia verseny, Komplex Természettudományos vetélkedő stb.)

Kirándulások szervezése: nem kötelező jelleggel szervezett **szabadidőben** lebonyolított kirándulások (pl. Sas-hegyi tájvédelmi körzet, Pálvölgyi, - Szemlőhegyi barlang stb)

Közös iskolai kirándulás szervezése–nem kötelező jelleggel (Szentendrei Skanzen, Hajókirándulás, Ópusztaszeri kirándulás)

Erdei iskola, osztálykirándulások szervezése:

„A közoktatásról szóló törvény 2003. évi módosítása (114. paragrafus /4) után csak akkor lehet kötelezővé tenni az erdei iskolai programot tanulmányi kirándulást stb., ha az intézmény (a fenntartó) a tanulók költségeit átvállalja, vagy az iskolaszék, vagy annak hiányában a szülői szervezet nyilatkozik arról, hogy ennek költségeit átvállalja.”

Az osztálykirándulások és az erdei iskolai programok kiemelt szerepet játszanak a tanulók környezettudatos szemléletének kialakításában, a gyakorlati tudnivalók elsajátításában, az egészséges életmódra nevelés fontos szinterei. Igen fontos pedagógiai feladatot látnak el. (közösségfejlesztés, környezettudatosság, mozgás, egészséges életmód, országismeret, hagyományok megismerése stb)

Hagyományainknak megfelelően szeretnénk az **osztálykirándulásokat** minden évfolyamban, és az alsó tagozaton igény szerint.

Táborok szervezése

Egyéb tevékenységek: Lehetőségeink szerint részt veszünk minden környezet és egészségvédelmi megmozdulásban és akcióban pl. szelektív hulladékgyűjtés, papírgyűjtés, alumínium csomagolóeszközök gyűjtése stb.

11.4. A MEGVALÓSÍTÁSHOZ SZÜKSÉGES ERŐFORRÁSOK

A környezeti és egészségnevelési programunk megvalósulásához elengedhetetlen az, hogy az iskolai élet résztvevői egymással, valamint külső intézményekkel, szervezetekkel jó munkakapcsolatot, együttműködést alakítsanak ki.

Iskolán belüli együttműködés:

Tanárok: Az iskola minden tanárának feladata, hogy környezettudatos magatartásával, munkájával példaértékű legyen a tanuló számára.

Diákok: Az iskola minden tanulójának feladata, hogy vigyázzon környezetére és figyelmeztesse társait a kulturált magatartásra. Ebben kiemelkedő szerepe van a Diák Önkormányzatnak és az iskolai Rendtartásnak.

Tanárok és diákok: A diákok a környezeti és egészségnevelési kérdéseket a tanárokkal közös munka során sajátítják el (tanórán, és tanórán kívül)

Tanárok és Szülők: Az iskolai környezet- és egészségnevelés terén nagyon fontos a szülői házzal való szoros együttműködés. Fontos, hogy a szülők megerősítsék az iskola által közvetített értékeket.

Nem pedagógusi munkakörben foglalkoztatottakkal: a tanulók ismerjék meg és tiszteljék, a maguk módján segítsék az adminisztratív és a technikai dolgozók munkáját

Iskolán kívüli együttműködés:

Fenntartó:

Az iskola igazgatójának feladata, hogy a fenntartóval való egyeztetés során a lehető legoptimálisabb helyzet megteremtését elérje. Célunk, hogy a fenntartó a kötelező támogatáson kívül is támogassa a környezetnevelés és egészségnevelési programunkat.

Környezetneveléssel és egészségneveléssel foglalkozó intézmények:

A tanórán és a tanórán kívüli tevékenységek szervezésében nagy jelentőséget kapnak a különböző intézmények, - nemzeti parkok, múzeumok, Állatkert stb. való kapcsolat kiépítése és a szoros kapcsolattartás.

Civil szervezetek és Alapítványok:

Pályázatokkal, és egyéb tevékenységgel (pl. közös foglalkozásokkal) lehet támogatóként számítani az egészségnevelési – és környezetnevelési program megvalósításában.